

MICHAEL FABRICIUS

Lectori. S.

Cum superioribus annis editus in Germaniâ fuisset libellus de officio pii, & tranquillitatis verè amantis viri in hoc Religionis dissidio, notum est, quales, quantâsque propterea turbas in Galliâ excitârit CALVINUS, editâ famosissimâ, simul & furiosissimâ Declamatione in FRANCISCUM BALDUINUM, Jurisconsultum, quem illius libelli Auctorem fuisse, sinè ullâ vel causâ, vel conjecturâ probabili fingebat homo nimium indulgens intemperanti suæ melancholiæ, & simul incitatus partim Bezano spiritu, partim Ottomannico flabello: ut hi Lucianici irrisores seni Magistro lubenter illudunt, & quem adorant, dant præcipitem.

BALDUINUS miratus, se peti, cum neque in talibus scriptis versaretur, neque illius libelli Auctor, subscriptorve esset, modestissimè respondit, eum nihil ad se pertinere: itaque gravem sibi injuriam fieri. Cujus etiam injuriæ quodnam judicium esse deberet, ex Jure Civili ostendit, prolato Commentario ad Leges de Calumniatoribus *: De ipsâ aliòqui re principali,

---

* Commentarius hic: *Ad Leges de famosis Libellis, & de calumniatoribus* inscriptus, & Parisiis Anno 1562. impressus, quem favente cælo proximè pariter dabimus.

cipali, de quâ libellus ille tam agebat temperanter, quàm importunus Castigator infideliter, agere noluit, quia talem actionem relinquebat Authori, cujus hæ partes erant. Hæc verò admonitione, tantùm abest, ut CALVINUS, manifesti peccati sui convictus, ad aliquam vel pœnitentiam, vel erroris deprecationem revocatus sit; ut multò etiam magis fuerit tumultuatus; neque in BALDUINUM modò magis atque magis debacchatus sit; sed etiam in GEORGIUM CASSANDRUM, à quo libellum illum scriptum, editumque esse jam sciebat. BALDUINUS hominis furiosi rabiem rursus miratus, iterum ei respondit & acriùs, & apertiùs: neque modò in Personam, sed etiam in re agere visus est: eamque deinde suam actionem confirmavit tertiâ quâdam responsione, quam LIBRIS OPTATI, ut occasio fortè ferebat, nuper præfixit.

Interea ipsius quoque GEORGII responsio, defensioque in Germaniâ edita, in Galliam allata est: quâ quidem vir & doctissimus, & modestissimus, magis, atque magis Adversarii intemperiam, non dicam representavit, (non enim reprimi potest indomitæ feræ furor insanabilis) sed saltem sanis hominibus ostendit, nimium esse intemperantem. Ac principio quidem, ut Calumniatoris in Personam temerè agentis, flagitium patefaceret, sanctè confirmavit, atque protestatus est, BALDUINUM neque Auctorem fuisse, neque adju-
torem

rorem illius, de quo quæritur, libelli: imò nè
 conscium quidem ullo modo fuisse, prius-
 quam in lucem emissus esset: ac nè tum qui-
 dem de Auctore quidquam, præter suspicio-
 nem habuisse. Itaque eâ in re non simplici
 errore, sed multis, & gravibus modis abs con-
 tumelioso calumniatore peccatum esse; sibi
 quoque non minorem injuriam fieri ab hoc
 homine, ad calumnias (ut videtur) & contu-
 melias, convitiave nato, factoque.

Tandem iis, quæ ad Personas pertinent,
 relictis, de re ipsâ cæpit agere, ut libelli sui
 sententiam defenderet, & importuni Castiga-
 toris fumos discuteret. Quia verò hæc Dispu-
 tatio de re magnâ est, & est hoc tempore im-
 primis necessaria, & verò in Galliâ desidera-
 tur, visum est, Reipubl. interesse, ut ea re-
 cuderetur, ac, relictis nunc aliis Capitibus,
 quæ ad Personas magis referuntur, simplicis-
 simè, & optimâ fide exponeretur summum
 Caput principalis quæstionis, & veluti utrius-
 que partis Acta, quæ ad rem, causâmq; per-
 tinent, sola recitarentur, atque committeren-
 tur; de quibus deinde iudicium sanis, corda-
 tisque Lectoribus relinqueretur. Id verò cum
 agi intelligeret CALVINUS, & de se actum fore
 sentiret, si ita ageretur: neque aut dubium,
 aut obscurum esse sciret, quin eâ ratione, ut
 calumniæ damnatus est in primâ quæstione fa-
 cti, sic in alterâ, quæ Juris est, statim damna-
 retur,

retur, fecit, quod homines perdit in desperatione solent. Excitavit aliquem *Davum*, qui interrumbaret omnia, & tumultuando rursus involveret, atque permisceret statum causæ, & eum abs re in Personam rursus transferret insidiosâ aversione. Hæc enim est ars Impostorum, ut, cum deprehensi tenentur, eludant, & veluti sparsis nebulis, offusisque tenebris, effugiant. Sed & tantò magis CALVINUS impulsus est ad invitandum aliquem perturbatorem, quia jam audiebat, BALDUINUM Regiis literis ex Patriâ revocatum esse, ut interesset placidæ cuidam, & religiosæ Collationi de Controversiis hujus temporis, si qua fortè tandem conciliatio iniri posset.

Hic ergo rursus percussus CALVINUS tumultuatur, ut illa olim Athalia, furiosa mulier exclamabat, Conjuratio, Conjuratio. Quid igitur? quia neque primâ impetitione BALDUINUM dejecerat; neque secundâ impressione depulerat, plures licèt *συνμάχες* *. tunc coëgerit; nunc ut tertio effundat vim majorem, advocat principalem suam Furiam, & conjunctis cum eâ viribus in Balduinum iterum, iterumque incurrit; & quam principio Fabulam de alieno libello temerè sparserat, nondum abjiciendam esse statuit. Mira est insania hominum ἀπειληγυκώτων **: sentiunt, se se palàm offendisse, atque

---

* Belli Socios.

** Sic vocat S. Paul., qui dedoluerunt, seu dolere deserunt.

atque impegisse in limine; cum hanc litem primùm moverunt; & fortasse vellent initiò cautiùs egisse; sed quidvis nunc faciunt potiùs, quàm errorem confitendo victi videantur.

Non ignorant eruditi Calumniatores illud QVINTILIANI: *Nocet diu pugna in his, quæ obtinere non possis: nam ubi vinci necesse est, expedit cedere: culpam, quæ deprehensa præsertim est, pertinaciter tueri, culpa altera est.* Verùm etsi culpam conduplicent, impune id se facere posse putant. Sciunt, sese in hâc lite jam duobus Judiciis, Calumniæ damnatos, & bis, tёрque depulsos actum agere, præsertim tertio nullo jure posse. Verùm istis hominibus ad omnem audaciam, impudentiamque projectis persuasum est, se se nullis legibus teneri, præsertim legionibus armatos, & uti jam pridem, Jus oppugnantes. Nam & hoc habent tanquam principium suæ (ut vocant) Reformatæ Religionis, aliis quidem, quibus insultare volunt, per ludibrium concionari de pœnitentiâ, sed se ad eam nunquam demittere.

Ergo reducem suum, sive Satellitem, sive Bellatorem, BEZAM nunc subornavit CALVINUS, ut BALDUINUM tertio impeteret, & prioris causæ statum perturbaret. Equidem mirabar, Dictatorem tam & naturâ biliosum, & duplici jam offensione irritatum, toto propè sesquianno tacere potuisse, cum antea, nemi-

ne eum attingente, tam importunam declamationem tantâ contentione exorsus esset. Jamque veniebat mihi in mentem, quod Ejus primarius Discipulus scripsit, *hanc esse istarum bestiarum naturam, ut, si fugias, Leones, non Onagros dixeris; sin persequaris, nihil fugaciùs, etiamsi inter fugiendum subinde restitent, & aërem calcibus feriant.* Sed concionator exhaustus, atque defatigatus cùm in rotâ suâ cohorte Domesticâ, in qua tot sunt impudentes malarum partium Patroni, non reperiret satis idoneum in hâc causâ Rabulam; absentem illum suum Triarium, qui deficienti succensuriretur, expectabat, aliis in Galliâ bellis gerendis, hoc est, sacrilegiis, latrocinis, parricidiis occupatum: qui ubi rem confecit, hoc est, evastato Galliæ Regno, summisit ficarium, qui conficeret invictum Principem, Regis Legatum, Regiique Exercitus Imperatorem, reversus est fugitivus furcifer ad suum Asylum, ut sua Trophæa ficariis etiam libellis cumularet. Neque verò dubium est, quin, cùm ovans exponeret suo Pontifici præclara illa sua Stratagemata egregius Flamen, non jam Dialis*, sed Martialis multis statim coronis donatus, audierit illud:

Macte novâ virtute, Puer: sic itur ad Astra**.

Et fortasse subjecisset ex eodem Peëtâ:

Tu,

* Jovis Ministerio dedicatus.

** Virgil. L. 9. Aeneid. v. 64r.

*Tu, Genitor, cape Sacra manu: . . . . .
Me bello ex tanto digressum, & cæde recenti
Attræctare nefas, donec me flumine vivo
Abluero: **

Sed Lacum Lemmanum vidisse, ut se ex-
piaret, fati esse putabat.

Ergo, aliis suis telis ad tempus sepositis,
stylum, tanquam hastam, arripit, ut contor-
ta fulmina recoctæ maledicentiæ huc, & illuc
ejacularetur: Sic enim, qui pistolicus miles
paulò antè fuerat, probare voluit, se quoque
Apostolicum Præconem, atque Declamato-
rem esse. Equidem putabam, hominem tot
flagitiis infamem, præsertim perpetrato tam
scelerato parricidio, hinc aufugisse, ut se ab-
deret in aliquâ solitudine, vel in suâ lacunâ la-
titaret, indignus, qui lucem aspiceret: sed in
Lustris educatus ganeo, nondum cum fronte
amisit meretriciam proterviam; & in Castris
deinde confirmatus lanista, quid non auderet,
præsertim ubi induit Galerum, & larvam
Reformati Concionatoris? Reversus ad suum
Collegium, supplex suum Pontificem dicitur
rogasse cum formulâ: *Jube Domine benedicere.*
Tum verò finè mysticâ benedictione jussus
est Adversariis maledicere. Ludendo quidem
profari nunc audet, se se in eâ urbe vivere,
in

E 4

---

* Idem, L. 2. Aen. v. 717. & seqq.

in quâ maledicere non liceat; sed subest tacita exceptio, nisi bonis. Nam tum nemo nescit, illam esse Officinam, & fornacem maledicentiæ maledicentissimæ; ne quis miretur, unde hic noster tantum convitiorum hausserit. Ergo superiori mandato armatus, induit Tragicos Cothurnos, & plaustrum conscendit, quo in- vectus debaccharetur in Apostatas, hoc est, in eos, qui nefariæ conjurationis signa secuti non essent, & Religionem Christi anteferrent factioni sceleratæ: nam quos manu nondum potuit, linguâ, & stylo discerpere se posse putat.

Itâne verò, CALVINE alium non habebas, per quem de pietate litigares? Cùm HOTTO- MANNUM, ejus fraterculum, priori actione ad- vocâsse dicereris, rogatus es, ne elegantem Magistrum Ciceronianæ ἀθεότητος * nobis dares, tanquam Religionis idoneum Catheci- stam. Nunc cùm das, substituísque Venera- bilem BEZAM, an nostro desiderio satisfacis? Imò verò nunquam magis in suspensionem, nescio cujus turpis, & impiæ collusionis, apud bonos viros venisti, quàm cùm ii viderunt, tales duos Prophetas cingere tuum latus; esse tibi in deliciis, in sinu, in gremio, in ample- xibus; cùm tamen non ignores utriusque fla- gitia, & quid de altero Germania, de altero Gallia etiamnum ad te referat. Sed quando
itâ

---

* Ciceronianî Atheîsmi.

irâ vis, habeto sanè tales Contubernales magnâ
tuâ cum infamiâ.

Erras autem, iterûmque erras, si aut BAL-
DUINUM, aut alium, qui vos nôrit, reformi-
dare putas talium emissariorum tuorum canum
latratus. Viderint ii, quos tales viperæ, ti-
gres, aut lupæ laceſſunt, an aliquo responſo
dignas eſſe putent. Ego tales (utendum eſt
tuo verbo) Nebulones non voce, non verbis,
non diſputationibus caſtigandos eſſe ſentio, ſed
Legum minis, carceribus, ſuppliciis, ut Ci-
cero latrones, ſacrilegos, teſtamentarios: nam
Ciceroniano jure tui illi Procuratores utuntur.

Sed (quia tibi gratificari debemus) viſne, ut
breviter de altero nunc dicamus, quem tu
poſtremò delegiſti, ut in BALDUINUM incurre-
ret, ſi fortè plus præſtare poſſet, quàm tres
illi, aut quatuor, quos antea incitâras? Dici-
mus, non potuiſſe te advocare Patronum,
magis quidem idoneum ad maledicendum, ſed
magis etiam indignum, qui audiatur in reci-
minatione, in qua collocas ſpem tuæ defen-
ſionis. Certè multæ ſtatim Præſcriptiones ta-
lem Procuratorem repellunt, neque in judicio,
niſi in reatu, ſtare patiuntur. Nam, & licet
jus Civile contemnat, tamen non poteſt illud,
quod ait CICERO, *nihil eſſe, quod minus feren-
dum ſit, quàm eum rationem ab altero vitæ re-
poſcere, qui non poſſit ſuâ reddere.* Sit ſanè il-
liberalis exceptio, quâ nunc ejus effrænata

petulatiā statim coercebimus. Dignus est, qui audiat, quæ non vult, qui in alios dixit, quæ non debuit.

X Res (fateor) misera, & deploranda est, cū hominis Litterati probra, quæ sepulta latere malleus, exponuntur. Sed cū rabies hujus Furia, alios indignè laceffentis reprimenda sit, cogimur præscribendo profiteri, hominem tam infamem, tamque intestabilem, nullo vel Divino, vel Humano, vel Ecclesiastico, vel Civili jure posse admitti, ut non modò pro alio postulet, sed & alios criminet, & Ecclesiæ Reformatæ imperet, & det leges de Religione reformandâ: denique in cœtu bonorum neque ferendum, neque audiendum esse, donec legitimam egerit pœnitentiam, non dico omnium suorum flagitiorum, at saltem eorum, quæ & vulgatiōra, & insigniora, & turpiora sunt, ut Adulteriorum, Sacrilegiorum, Parricidiorum, quorum jam & convictus, & damnatus sit. Audio nunc tandem à CASTELLIONE coactum, ut illi fatifaciat, edidisse hanc flebilem Confessionem: *Me miserum! flens, & gemens agnosco, per quindecim annorum spatium, cū aliis Justitiæ viam commonstrem, nondum sobrium, nondum liberalem, nondum veracem factum: sed in luto hærentem, & vix oculos attollentem, uno passu à Carceribus ad metam progressum. Quis tuī non misereatur, o noster pœnitens, afflictissime BEZA, cū hanc*
tuam

tuam audit Confessionem? Quis non dicat, eam
 nimium esse veram, propterea que in ea vera-
 cem esse te, si ex animo loquereris? Sed ita
 te geris, ut nihil sentire minus videaris, quam
 quod dicis. Deinde cum ita generaliter loque-
 ris, tam cautè, & astutè loqui videris, ut non
 ingenuè se loqui, quod est, sed eludere velle
 videaris. Certè qui te nòrunt, exclamant ve-
 tus illud: *Non ita ageves, nisi fingeres.* Saltem
 dubitant, an, cum interea jacere debeas inter
 pœnitentes, supra Ecclesiam te attollere possis.
 Et præterea quærunt, an aliorum peccatorum,
 multò graviorum, quæ dixi, alia Exomolo-
 gesis necessaria non sit, priusquam aliis tam
 insolenter insultes prætextu cujusdam ventosæ,
 fictæque regenerationis, quæ te hominem fla-
 tuosum inflat.

Te nondum factum esse Sobrium, quia
 sanguinis, gloriaeque fitis te inebriat, non mi-
 ramur. Non esse te liberalem cur confiteris,
 qui in aliorum facultatibus diripiendis nuper
 tam prodigus fuisti? Veracem nondum esse
 te, verissimè profectò dicis: sed habes para-
 tam defensionem: quia omnis homo mendax.
 Ceterum tu tibi, quod BALDUINO objicis, sug-
 gerere debebas istud tui Martialis: *Dic de tri-
 bus capellis:* de tuis Adulteriis (inquam) Sacri-
 legiis, Parricidiis, si fortè aliquâ deprecatio-
 ne infamiam, quæ tibi os obstruere debet,
 delere possis.

Quod

Quod ad primum genus attinet, quod est turpissimum, castissime THEODORE, quia etiam tuis versibus gloriosè prædicasti, atque publicasti tuos illòs candidatos, vesandòsque amores, retràsque libidines, non requiris, opinor, aliud testimonium, quo convincaris. Sed ferociter excipis, quia hoc crimen obiter confitearis, & ultrò damnes, te justificatum esse. Atqui cùm alios revoces ad severam disciplinam Ecclesiæ Reformatæ, tu, qui huic præesse vis, quale, putas, edere exemplum deberes Exomologeseos, atque pœnitentiæ? & interea quàm te demissè gerere? & quo tandem antea privilegio tam confidenter cristas cum supercilio attollis, & Magistratum, quem vocas *ministrum*, in Ecclesiâ extraordinarium occupas, ut aliorum Censor fias? Certè excusatio, quâ hujus incesti peccati tui Confessionem nunc diluis, procul abest à legitimâ, vel Canonicâ satisfactione, cujus disciplinam repudiare, aut rejicere non potes.

Ais, te Adolescentem fuisse, & nondum Christianum, cùm ederes illud vesanum exemplum gloriosæ incontinentiæ. Adjicere debueras, te nunc etiam fuisse Protonotarium, & Poëtam. Nam quod de Adolescentiâ causaris, nimis est infirmum: eras enim Major annis, & nimiùm jam tum te fuisse virum ostendisti. Imò verò jam tum tam eras, quam nunc es, regeneratus, hoc est Genevensium
partium

partium: & , cùm talia Myſteria evulgares, jam Genevam mente, & animo migrâras, & iſtuc præmiſeras tua Pignora; & quod hîc edebas, tecum aſportare volebas, tanquam ſpecimen tui ingenii, cùm quidem id etiam conſecrâres cuidam in Germaniâ tuo Præceptorî, cui & CALVINUS, Parens, & Præceptor tuus alter, ſuos in Paulum Commentarios, tanquam Magiſtro ſuo dedicabat: quanquam non fatîs fortè obſervaveris, te talibus Scrip-tis, Epicureâ licentiâ, celebrare ἀποθέωσιν* Doleti, atque Rabelæſi, Sodalium quondam tuorum, quos eodem tempore CALVINUS, ſcribendo de Scandalis, referebat in Catalo-gum τῶν ἀθεῶν**. Neſcio, quid monſtri, & myſterii latere in eâ re dixerint naſuti ho-mines tui Ordinis. Sed non ignoras, quid de aliis nunc diceres, ſi quid iis tale expro-brare poſſes. Videris porrò, quid præſtare debeas, ut omnem ſuſpicionem eluas, quam profectò contemnere non potes.

Nam quod nunc ſcribis, HOTOMANNUM tuum ne reſponſo quidem dignum putare cri-men ἀθεότητος***, (quod neſcio quis illi aſper-fit, fortâſſe quia hoc fuit elogium Theodori illius, qui etiam olim dictus fuit ἀθεώτατος****)

abs

* Relationem inter Deos.

** Atheorum.

*** Atheiſmi.

**** Impiſſimus, aut qui maximè Deum negat.

abs THEOPHILO Alexandrino nostro) minùs in tuam gratiam, nominisque tui honorem id refugit. Sed cùm securè permittis, hoc eum dissimulare, vereor, ne non satis illi caveas; tametsi magis ille possit istud negligere, qui quidvis esse hactenus maluit, quàm tui Prædicatorii Collegii quicumque. De Religione nequid scribat, sedulò cavet: & cui nondum persuasisti, ut tunc nomen suum edat; nisi si fortè excipias, illum, testandæ Religionis ergò, nuper præfixisse Epistolam Institutionibus Juris, in quâ Principis cujusdam Protestantis non Majestatem, sed Numen appellavit, ut aliquot Daleros emungeret. Quis ergo dubitaret, eum Divinitatis magnum esse Cultorem, qui etiam profitetur se se colere Numina Principum, si quid modò numerent. Sed ad rem.

Ais, te nondum fuisse Christianum, cùm in Galliâ esses. An ergo in Lacu Lemano primum baptizatus es? & cum ad eum appelleres cum tuâ Deâ Catechumenus, an inter Pœnitentes fordidatus, vel potiùs Candidatus jacuisti? Tuâ profectò interest, te tuî meminisse, si fortè aliquis pudor reprimere possit hanc ferociam, quâ alios proculcas: ut, cùm Pavo pedes suos intuetur, caudam demittit. Verùm difficile est cœercere furentem insolentiam, cùm rabie fera corda tument. Ne centesimam quidem tuæ nequitiae partem scio; neque

neque inquirō, neque scire volo: Sed non-
nulla, quæ publicasti, nemo nescit: quæ cer-
tè sola te ita notant, ut obscurum esse non
possit, quàm sis Religiosus. Age, præterita
condonentur.

Sed quid? cùm Genève initiatus esses, ne
veterem hominem planè exuisse videreris,
aut Histrionicam, vel potius Lucianicam Per-
sonam deposuisti, statim istic edidisti lepidum
illum tuum *Benedictum Passavantium*. O Re-
ligiosum principium novi Christianismi, &
admirabilis regenerationis! Imò verò nunc,
ut BALDUINUM terreas, minabundus etiam ja-
ctas, te nondum desuisse esse Poëtam. Cre-
do equidem, non modò Poëtam etiamnum
esse te, sed etiam deterius aliquid, quòd ni-
miùm poëticè olim expressisti. Ita est sanè,
Sanctissime, atque Regeneratissime THEODORE:
ut scis illud vetus: Nemo repentè fit malus;
sic istud: Nemo repentè ex malo fit bonus;
multò minùs ex Pagano Christianus, ex Atheo
Theologus. Si miraculum alicujus repenti-
næ conversionis allegas, aliquod in te osten-
dito. Nam non satis est, fieri Allobrogem,
mutare vestem, erigere cristas, contrahere
supercilium, simulare Calvinismum, cantilla-
re Psalmos rhythmicos, verba dare, maledi-
cere sive Papistis (ut vocas) sive Papanis, &
non omnibus, at certè iis, qui tecum non col-
ludunt, & eos magis odisse, quàm Turcas
Otto-

Ottomannicos. An hæc certa signa, *Καὶ τῆς μύσεως* * sunt perfecti Christianismi? Ne ipsa quidem Sententia Religionis sola efficeret Christianum, præsertim Reformatum, & Reformatorem, nisi Conscientia bona accederet: Conscientiæ autem bonæ, & fidei *ἀνυποκρίτου* ** quænam indicia, argumenta, fructus, conditiones sint, non ignoras: Ergo sis licet sciens non minùs, quàm *δαίμων* *** aliquis, tantò tamen magis eris impius, si Religionem in solâ scientiâ constituis: neque minùs eris Filius ejus, qui à principio fuisse Homicida, & mendacii Pater dicitur, quamdiu homicidio, & mendacio pollues tuam scientiam. Ad populum phaleras, mi THEODORE: NOS te intus, & in cute novimus.

Exclamas, BALDUINUM non intelligere prima Elementa Christianismi, nempe vestri: sic enim Christianismum vocare videris nova Mytheria tuæ Conjuratiōis, sacramentique militaris. Sed vobiscum tamdiu versatus, qui posset illa ignorare, quæ nunc tam multi sciunt? Quod ad Christianismum verum attingit, magis ejus leges, & regulas intelligit, quàm velles. Sed, quantulumcunque est, quod intelligit, satis profectò est, ut ne principia quidem Religionis Christianæ satis reipsâ,

VOS

* Et manifesta indicia.

** Sincera, sinè hypocrisi.

*** Genius, seu bonus, seu malus.

vos colere, curarève intelligat: tantum abest, ut, esse te, qui videri, dicique vis, credat. Neque dissimile nunc est iudicium de te nostrum, & eò quidem securius, quòd statuamus, Reformationis singulare quoddam exemplum abs te requiri, qui aliis nunc esse vis norma, & lex nova vitæ; nè, cùm in tuam formam alios intentis oculis intueri vis, iis putes satisfacere, si solam cutem fucaveris.

Dura itaque est conditio Personæ, quam induisti, si eam tueri etiam velis: nam cùm in alios morosè etiam inquiris, illi in te multò magis. Ecce ut sunt multi nimium curiosi, atque molesti, principiò cavillant, Præfecto morum, Regeneratóque Censori, præfertim Lemannico parùm convenire, quam hinc istuc abduxisti Contubernalem, singularis tuæ continentiæ testem. Nam & quia cum Jurisconsultis, quos tam miserè odisti, interdum colloquuntur, dubitant, num legitimum esse possit Conjugium cum eâ, quam priùs per adulterium, quod glorioso Programmate publicasti, (ut loquuntur) maculaveris. Audiunt, quod ais, Episcopum, ut olim Flaminem, unius uxoris virum omnino esse debere; sed audiunt etiam, esse debere irreprehensibilem, καὶ ἀνεγκλητον *. An autem hæc tua consuetudo etiamnum reprehendi possit, dubitant. Non laudamus tales Inquisitores, qui

F

omnia

* Inculpatum.

omnia ad vivum refecant, vel in scirpo nodum quærunt: sed tu eos excitas, cùm tuî oblitus, alios traducis. Nos tamen, ne tibi diutius molesti sint, illud, quod in te primùm accusant, utcunque defendimus. Lege quâdam, quæ ait: *Illas non relinqui, charitatis hortatur affectio, quæ ante Sacerdotium maritorum legitimum meruere conjugium: neque enim Clericis incompetenter adjunctæ sunt, quæ dignos Sacerdotio viros suâ conversatione effecerunt.*

Ecce, habes etiam Iurisconsultos & amicos, & Patronos: tamen si ejus legis conditio etiamnum durior sit, quàm vellent, qui tuis deliciis favent. Tu verò aliâ defensione uteris: Nolui (inquis) illi Heliodoro similis esse, qui Chariclæam Christianismo prætulit. Pulchrè: tamen si non intelligo, cur hîc Christianismum dicas pro Episcopatu. Ceterùm, ut planè dissimilis sis illi Heliodoro, vellemus, in hoc genere AUGUSTINUM potiùs, quàm SYNESIUM imitatus esses. Intelligis, Vir accuratissime, quæ ab aliis intelligi necesse non est. Neque tamen divortium tibi quisquam imperat, quia multi verentur, nè hoc genus Missæ nimium tibi placeat, ut majori cum offensione multorum utaris novo jure, quod nunc nobis dictas, cùm *Antonium Calvinum*, qui, vivente priore uxore, quam repudiavit, alteram duxit, fortiter defendis, quia statuas, satis, superque esse, quòd ejus Frater, in sua
Insti-

Institutione, inter Papistica, & Afinina (ut vocat) Decreta refert Legem nescio quam, quæ id prohibet: quia Magnificus ille Dictator existimat, nos indoctos nunquam legisse AUGUSTINI Libros ad Pollentium de adulterinis conjugiiis.

Age verò, ut ad te redeas, Suavissime THEODORE, habes domi satis, quod agas, tamen si alienas familias non exagires: certè potius eos, qui te accusare possunt, placare deberes, quàm irritare. Ipse BALDUINUS vix sui Musæi fenestram aperire potest, quin etiam invitus videat locum, in quo adulter, & leno aperuisti salacissimum ludum turpissimæ impudiciæ, & ubi postea perduellis miles, hoc est, plusquam latro castra meratus es. Quæ putas de te in mentem veniunt, cum talis locus quotidie occurrit? Sed tu eos, qui tibi parcunt, etiamnum lancinas. Ille tamen & castis auribus, & pudori audientium parcendum esse obstinatè judicat, si per te aliquando liceat. Nam etsi his diebus ea scripseris, quæ significarent, rectius eos facere, qui accusant adulteria, & sacrilegia; imò, si taceant, Rempubl. exponere periculo iræ Divinæ; & allegaris exemplum unius Achan * Sacrilegi, propter quem non delatum, nec punitum ira Dei in universum Israëlem exarsit: hæc (inquam) cum multos movere possint, ut tua

* Ios. C. 7.

scelera non dissimulent; tamen non est nostri pudoris evulgare omnes tuas nequitas. Itaque alios missos facias, quos protervè laceffis: non erimus hac in re tibi diutiùs molesti; neque tam severi erimus, quin Theogeni scilicet Chariclæam, sinè quâ vivere se non posse professus est, cum novo Sacerdotio facillè relinquamus: atque etiam Canonice pœnitentiæ loco habeamus, quòd aliquando suaviter subridens, ab oculo sinistro lacrimulam fictam fortè elicueris, quâ defleres & prioris vitæ, & carnis infirmitatem. Nam etsi te dicas nondum fuisse Christianum, cùm ita amares; tamen eo ipso tempore Versibus expressisti Davidis de adulterio confitentis pœnitentiam, cujus aliquando formulâ usus scilicet esses. Ceterùm ut nullam des suspicionem veterum reliquiarum, in aliquo animi tui recessu relidentium, atque fumantium, ebullientiùmve, vellemus profectò, pudicior, etiam quàm sit, nunc esset lingua, stylusve tuus, præsertim cùm non ignores vetus illud:

Nihil interest, quibus membris Cynædus fias.

Atqui cùm in BALDUINUM, qui ista vetera arcana turpitudinis tuæ mysteria non intelligit, detonas, nescio quomodo & tuû oblitus, & prioris nequitiæ tuæ memor, sæpius Cynædus (ne quid turpius, quod adjicis, dicam) in ore habes, quàm conditioni nunc tuæ conveniat; nisi si, qui tonando vis videri Juppiter

ἐπίγδαρος * (ut in Heshusium ais) sic etiam loquendo Ganymedæus simul dici velis. Quid multa? quia non nisi Ciceronicolas amas, amabò, patere, ut istud Ciceronis tibi revocem in memoriam: Næ tu jam mecum in gratiam redeas, si scias, quàm me pudeat nequitiae tuæ, cujus te ipsum non pudet. Patere æquo animo, ut ex eadem Oratione audias quoque istud: Jam supra, & flagitia omittam: sunt quædam, quæ honestè non possum dicere: tu autem eò liberior, quòd ea admisisti, quæ à verecundo Adversario audire non posses. Quid igitur? Nos quidem certè adèd nullam in te maculam reliquam esse vellemus, quæ tuam Personam dedecorat, & minuit Authoritatem, & fidem detrahit, opinionémque tuæ regenerationis; ut & illam labem, quam tua (ut ajunt) nimiùm tibi assentata Venus, honoris causâ, tuo corpori inussit, deleri, si fieri posset, vehementer optaremus.

Sunt quædam vitia tanquam nævi, in quibus observandis, notandisque minùs severi homines sunt. Sed illud, quod in te nunc reprehenditur, tale est, ut occurrat statim, atque tu cum istâ tuâ Personâ, larvâque Censoriâ prodis in publicum, & aliis risum, aliis stomachum moves, quantumvis multa simules, ut non modò crimine, sed & suspicione criminis carere te probes: adèd te premit præ-

F 3

teritæ

* Valde, cum iracundiâ tonans.

teritæ vitæ, quæ naturæ tuæ testis est, assidua recordatio. Itaque ipse pudor, si quis modò in te reliquus est, (sed quis reliquus esse posset in Cynico Pseudolo?) inclutum te domi, aut in aliquâ latebrâ abditum (nisi fortè Lute-tiæ malis includi Monasterio Filiarum, ut vocantur, Pœnitentium, earumque fieri Abbas) continere deberet potiùs, quàm cum isto propudio projecta audacia te extrudat in aliquam Censoriam Scenam severæ in alios animadversionis, præsertim ubi notus es, & Theatrum circumstant Alumni, Alumnæve veteris tuæ disciplinæ. Nam extra Galliam, ubi eris ignotus, fortasse minùs laborabis, ut etiam habearis pro Archi-Gallo Cybeles: utque facessant illi molesti intercessores, qui, quia fortè legerunt in Ethnicâ Græcorum Republ. hanc legem: *Ex meretrice natus nè concionetur*; putant in Ecclesiâ ferendam hanc esse: *Ex meretricis gremio egressus nè concionetur*: & somniant alioqui eventurum tibi esse, quod CICERO narrat evenisse, cum P. Clodius de Sacris Romæ concionaretur. Ceterùm, ô noster Hierophanta * (nam Sycophantam **, quo verbo alios ornas, dicere non audeo, ne quis putet, te non solùm ficus edere, sed etiam

ficos

---

* Sacrorum Antistes, qui Sacra, & Ceremonias docet.

** Calumniosus delator. Olim etiam dicebantur Sycophantæ, qui ex ficibus victum sibi comparabant.

ficos alere) alia Præscriptio est, quæ tibi obstat, nè leges feras novas de Religione, nève Ecclesiæ Sacrarium ingrediaris, ut alios excludas, & excommunices: dico crimen Sacrilegii, cujus jam tum, cùm hinc propter Dolerantæ Religionis suspicionem, & vitæ impudicæ infamiam, & æris alieni molestiam fugeres, reus fueris propter eam, quam scis, sacrilegam nundinationem Beneficiorum (ut vocantur) quæ tam nullo jure possidebas, quàm malâ fide vendidisti; nè non cum Chariclæâ ex Aegypto aliquid asportares prædæ sacrae. Putârunt aliqui, factum id quoque esse religiosè, ut, cùm istuc venisses, manum iteres sacrorum causâ, quemadmodum veteres loquebantur. Sed non convenit vetus formula: Puri probi, profani sui auri. Intelligis mysteria harum Antiquitatum.

Itaque aliam tibi defensionem pares, necesse est. Nam & crimen auxisti, quod litigiosi Monasterii mancipem, à quo repræsentata tibi futurorum annorum merces erat, indignè fefellisti, cùm postridie alteri illud venderes: neque tamen minùs circumvenisti emptorem, cùm venderes, quod tuum non erat, quòdque etiam paulò post fuit evictum. Quot, putas, propterea Legibus, Judiciisque etiamnum obnoxius es?

Fortasse negabis, te Simoniaë (ut vocant) reum esse, quia Magister tuis in Actis Apostol.

negat ita vocari debere. Sed voces, ut velis: si, quod abstulisti, Sacrilegium non est; nos, ut superstitiosi sumus, saltem nescimus, quo jure id feceris: & scire vellemus, ecquam istic statim absolutionem impetraris. Nam, quod nunc narras, laudandos nihilominus esse eos, quorum numero haberi vis, qui hinc istinc fugientes amiserint spem, quam habebant, impetrandorum hujusmodi Beneficiorum: saltem non erit legitima purgatio, si eam animo spem retinuerint. Vide igitur, nè iterum, iterumque pœnitens, cum tu nuper reversus es cum tanto Satellitio Equitum Beneficiorum, dicaris id fecisse novo jure Postliminii, ut, quod amiseras, magno cum scœnore, & multorum annorum reliquias. Imò verò ais, istic puniri Sacrilegos. Credo, si istic Sacrilegium fiat: sed quod alibi factum est, nescio, quo jure nunc istic invenit suum Sacrarium. Testem si requiris, non alium, quàm te citabo, si, quæ fiunt, potiùs, quàm quæ dicantur, observari velis.

Ignosce, Religiose Præsul, hominibus superstitiosis: non capiunt statim tuæ defensionis mysteria. Excusas direptionem Ecclesiasticorum Anathematum, quia multæ inclusæ fuerint Reliquiæ falsæ, & adulterinæ: quod tu etiam antequam inspiceres, ex Inventario, quod istic non temerè jam primùm editum est, fortasse sciebas. Sed thecas ipsas neque
auri

auri falsi, neque Gemmarum adulterinarum
fuisse suspicor : sed neque Jure Accessionis
fuisse commissas existimo : tamen nostrâ, vel
BALDUINI privatim non interfit, quid de iis
statueris ; & cum libripendem tibi adfuisse nar-
res, nihil præterea inquirimus. Illud modò
vereor, ne, cum multi Verrinas de Signis*,
quas Fraterculus tuus, & Commilito tibi dica-
vit, relegent, tu multis in mentem statim ve-
nias : aut, quia duos tantùm Brennos olim
Gallia protulerit, tu tertius fuisse dicaris :
tamen obtendas defensionem, quam olim
Dionysius Siculus ; nisi malis illam Poëticam :

Dicite Pontifices, in Templo quid facit aurum?

O te beatum, quem neque exempla, ne-
que versus unquam deficiunt, si quis te ur-
geat!

Sed de aliis spoliis, quorum reus es, ec-
quid dicis? Ne quid in eo genere abs te, &
iis, quibus præeras, factum fuisse dicatur sinè
sacris literis, & exemplo bono; en istinc nunc
allatus libellus est, qui defendens factum, al-
legat, sic ab Judæis discessuris spoliatos fuisse
Aegyptios. Pulchrè. Sic enim & superiori-
bus

F 5

bus

---

* Cicero in Orationibus Verrinis multa narrat
de statuis, signis pretiosis, injustè à Verre
ablatis, & aliò transportatis.

bus annis Anabaptistæ Monasterienses responderunt, cùm interrogarentur, quo jure Urbem Episcopalem diripuissent. Sed tui fortasse cautiores sunt, Prudentissime THEODORE; nam eadem illa eorum defensio, quasi diffideret Exemplo ex sacris literis repetito, profert præterea quandam Constitutionem Civilem, quæ significat, aurum Barbaris & eripiendum, & furripiendum esse. Pape! quanti est sapere! Et Legum Professoribus nunc etiamnum infensus esse potes, quorum beneficio consequeris, ut utroque Jure defendaris?

Ceterùm superest scrupulus unus, quem non tam facilè eximas: & in quo tamen eximendo laborare debes, priusquam aliud suscipias. Dissimulo alia crimina, quæ te jugulant. De perduellione capitalem litem alii (vellem) toties non moverent ex lege, Horrendi Carminis. Sed cùm toties alios, qui tibi dissimiles sunt, crepas esse Apostatas, Transfugas, Proditores: videris velle justam recriminationem tandem audire. Saltem enim cùm Anglis Portum Gallia vendidisti, atque prodidisti, & Patriæ tuæ, & Regi tuo injuriam fecisti; quod si tibi licuisse putas, quia te Burgundum inscribis, tantò magis ipsis Emptoribus nunc teneris de evictione. Sed hæc, si vis, nunc dissimulentur, & ad BALDUINI Commentarium de Legibus Majestatis, sive Perduel-

duellionis * rejiciantur, quibus etiam, cum quidem in iis multa sint, quæ te non leviter pungant, vehementerque premant, non dubitamus aliquando responsuram esse tuam generositatem.

Interea tamen vereor, ne non tam facile deleas, eluasque sanguineas maculas, quibus confusus esse diceris, cum tot cædibus te inquinaveris; imò verò propterea triumphas, & alterum te esse gloriaris Jehu ** qui Sacerdotes Baal mactaverit, & veluti sanctum Duce[m] Levitarum *** qui multa millia Idololatrarum trucidavit. Nam & quod Moses præcepit, ut ii de more expiarent cruentas suas manus ****, tu interpretaris, earum potius consecrationem fuisse in illâ cæde. Deus bone! ecquo recidimus? Ipse Moses jussit suos Madianitas, aliquot diebus extra Castra manere, & expiari: & quicumque vel mortuum cadaver tetigerat, expiandus erat *****. Noster verò novi fœderis Præco sanctum se esse jactat, cum est sanguinarius. Quid? An illud etiam

---

* Commentarius hic fortè nondum editus, saltem nec à LUDEWIGIO recensus, neque aliàs mihi cognitus.

** 4. Reg. 10. 17. 25.

*** Mosen. vide Exod. 32. à v. 26.

**** ib.

***** Num. 19. v. 11.

etiam Epistolæ ad Hebræos * occinet: *Omnia propemodum sanguine purgantur secundum legem?* Atqui saltem meminisset, humanum sanguinem exceptum fuisse. Quid te moneo, Clementissime THEODORE?

Exclamas etiam, te multos Sacerdotes, & Monachos tuâ pecuniâ liberâsse, atque redemptos præsentî neci eripuisse. Quis jam non exclamet, factum denuo te esse Abbatem, & quidem, quàm antea meliorem? O liberalis Redemptor, Protector, Servatorque Monachorum! itaque, ais, prodituros, si oportuerit, nempe ut jam non nexi servi, sed pileati liberti triumphalem sui Liberatoris currum sequantur. Sed aut ego valde fallor, aut metuunt, nè imiteris, quod Romani Triumphantes statuebant de suis captivis, aut eorum saltem Ducibus: & quamvis passim Cruces cum crucifixis dejeceris, Crucem reformidant. Atqui tu nuper edixisti, ne Judices, Romano more, Crucis utantur supplicio: quia scilicet tam eam figuram veneraris, quàm CONSTANTINUS, qui hoc antea edixerat; vel quia tu furcâ fortasse, quàm Cruce dignior es. Audio: trepidant tamen etiamnum tui Redempti; & meminerunt, non procul abfuisse te, cùm in quodam Templo tui Carnifices, ad CHRISTI Crucifixi Imaginem infamandam, atque funestandam, in eadem Cruce hinc, & illinc
Sacer-

---

* C. 9. v. 22.

Sacerdotes strangulatos suspenderunt. Et miraris, si tibi tam fideli Domino nondum fidant illi abs te empti, quos, ut victimas immolares, adservabas.

Sed age: para tibi aliam defensionem sanguinariæ tuæ sanctitatis: nam, etsi fatuos, & effœminatos, & superstitiosos esse iudices veteres Christianos, qui iudicabant, sibi per suam Religionem non licere spectare Ludos Gladiatorios: tamen cùm ex Candidato factus es Purpuratus Miles, cruore Civili rubens, & madens, quem sitiens hauseras, cùm insultares acervis cadaverum; quàm, putas, purus, sanctusque ex castris, & prælio ad Ecclesiam (ut vocas) tuam es reversus, ut nunc manibus non illotis, sed cruentis, sacra tractes, & stylo sanguinario alios etiamnum persequaris? Credo, legisse te aliquando Canonem Nicænum, qui mirabilem Pœnitentiam, & Exomologesin requirit ab iis, qui abs militiâ ad Ecclesiam redeunt. An exclamabis, Papisticos esse Canones, quibus jam pridem solutus sis? Imò verò potiùs oppone Poëticam exceptionem:

Nulla fides, pietasque viris, qui Castra sequuntur.

Dices, nullâ tibi opus esse aut defensione, aut purgatione, aut abolitione, quia ais, posse nos ex multis, qui interfuerunt, audire, quid in Militari Concione præmonueris paulò ante
illud

illud funestissimum, quod etiamnum deploramus, prælium. At, quod illi nobis narrant, nihil aliud probat, quàm te in illo fuisse, quòd, **MUNCERUM** Concionatorem in Germanicò tumultu Rusticorum fuisse, narrat **SLEIDANUS**, nisi aliquem Theudam, de quo **LUCAS**, malis, ut, cùm in Actis Apostolorum irrisurus Venerabilem Venerandi Magistri tui inscitiam, καὶ ἀνισοπιστίαν *, annotaris, duos fuisse Theudas, nunc tertium adscribas, hoc est, te ipsum. Næ tu mirabilis es Artifex subtilissimæ imposturæ, qui jam suaviter efficis, ut neque astutissimi, quos irrides, neque fortissimi, quos jugulas, sentiant aut se irrideri, aut jugulari. Nullum, credo, extat in ullà historià exemplum simile.

Sed si superioribus Exemplis aliquod adjiciendum sit, adjicerem Cretensem illum Impostorem, qui, temporibus **THEODOSII**, simulavit, se esse **Mosen**, Cælo delapsus; & cùm fictis Vaticiniis vesanam multitudinem coëgisset, eam ad litus adduxit; pollicitusque, fore, ut aqua cederet, jussit insilire in mare, multisque mox pereuntibus, clam se subduxit. Nihil scilicet tale nuper fecisti, cùm, ubi **Classicum** post Concionem insonuisses, & pistolica tela evibrasses, non modò steteristi post principia; sed & aliis fortiter cadentibus, velociter effugisti: certè tam fatuus non fuisti, ut
 seque-

---

* Et Historiarum imperitiam.

sequeris tuum Collegam, qui, ut servaretur, capi voluit. Triumphas nihilominus, te procul ex edito colle spectatorem fuisse funestissimi conflictus. Et fortasse expertus es, quod Sulla olim dicebat, cum audiret gemitus civium, qui trucidabantur. Seneca non modo insanum, sed & insanabilem fuisse judicat quenquam Volesum, qui temporibus Augusti, cum trecentos una die securi percussisset, exultans exclamavit: O rem Regiam! Quid de te Christiani dicemus, qui, cum tot millia fortissimorum Civium, atque adeo florem Gallicae Nobilitatis in acie indignè occumbere vidisti, (nè quid gravius dicam) non exhorruisti?

Legeras quidem, quod MINUCIUS (nam eum, in gratiam BALDUINI tui, legisse te, ais) loquens de veteribus Christianis, Nobis (inquit) Homicidium nec videre fas est, nec audire: quòdque Athenagoras adjicit, nè iis quidem licuisse Spectatores esse publici alicujus supplicii, & criminalis animadversionis. Sed tu, cum illa fatua, & superstitiosa (ut vocas) Antiquitate nihil commune habere te gloriaris. Imò verò, quia praelium illud in Campis Druydum commissum fuit, veterum Gallorum antiquo more, mactari Victimam humanam fortasse non noluiti, praesertim cum talibus hostiis tam delectaris, quam Sacrificium ἀνάματον * odisti.

Sed

---

* Incruentum.

Sed jam saltem iis parcere tuus stylus deberet, qui nunquam arma induerunt, nusquam Castra viderunt; & in Civili tumultu videntes, potius quos fugerent, quàm quos sequerentur, secesserunt, nè vel viderent, vel audirent, quæ diutius aut videre, aut audire sinè acerbissimo dolore non poterant. In eorum verò numero fuisse BALDUINUM cùm non ignores, & omnes sciant; quid illi adscribis, quod tuum est? Ejus etiam domum in tumultu, tanquam Aram, & Asylum, patuisse protegendis & corporibus, & bonis quorundam, qui Tui esse dicuntur, non nescis: & si negas, testes tibi opponam familiares tuos (qui etiamnum agnoscunt, quod debent) Collegam (inquam) Concionatorem, & ipsum Wechelium, quem Commilitonem tuum fuisse narras. Et tu, homo ingratus, nihilominus finges te ejus beneficii esse oblitum? Imò verò, cùm narres, Collegam illum tuum etiam vitam suam debere BALDUINO, exclamabis, Tuos esse tractatos, ut tu tuos Adversarios tractasti?

Et quid tandem magis ridiculum est, quàm homuncionem togatum, inermem, infirmum, ab sanguine abhorrentem, & qui nequidem aciem districti ferri inspicere auderet; denique hominem (si nos Apostolicè loqui mavis) *ἀμαχον, μὴ πλήκτιν **, fingere imitorem esse armati, & militaris tui furoris?

An

---

* Pacificum, non percussorem.

An tam stupidam, & cæcam, & oblivio-
sam Galliam esse putas, ut non intelligas,
omnibus videri, te de te locutum esse, cum
tragicè describis, quendam ridentem vidisse,
cædes totâ urbe fieri; ædes, fortunâsque
omnes à furente multitudine diripi; honestis-
simos viros, spectatissimas Matronas per urbem
mediâ luce lacerari; sepulcorum cadavera ef-
fodi; quosvis crudelissimè excarnificatos in
fluvium præcipitari; non virginibus, non præ-
gnantibus, non ipsis puerulis ab uberibus Ma-
trum pendentibus parci. Tum verò istum,
ipsis Saxis ad hæc horrenda spectacula colli-
quescentibus, non modò securum omnia spe-
ctare, sed unum etiam esse ex iis, qui Carni-
fices in Cælum efferrent &c. Agnoscis, tuis
verbis expressam tuæ insanix picturam, Ve-
sane Declamator? Addis & hæc: Quid Gal-
liam commemorem, hominum promiscuis
cædibus redundantem? Quid uxores in viro-
rum, Virgines in Matrum sinu & constupra-
tas, & jugulatas? Quid infantes ab uberibus
Matrum ad cædem tractos? Quid prægnan-
tes mulieres vivas incisas? Quid honestissimos
Viros crudelissimè interfectos? Quid cadavera
ipsâ raptata, laniata, canibus objecta, in flu-
men præcipitata, quid infinita alia inauditæ
immanitatis exempla? Quid denique (quod
memini fuisse quavis crudelitate acerbius)
tot convitia in CHRISTUM ipsum contumeliosis-
simè jactata? Hæc tu de tuis scilicet actis.

G

Neque

Neque tamen adhuc omnia commemorâsti: nam multa cautè præteris, quæ tamen ipsa etiamnum ex suis sepulchris eruta Martyrum, & Principum ossa, & aliorum insepultorum jacentia etiamnum cadavera & Templorum everforum parietinæ (licet homines taceant) clamant, futura ad omnem posteritatem monumenta incredibilis tui furoris; Nam & accidit, quod olim, cùm Persæ incendissent Tempora Asiæ, Græciæque, Jones prohibuerunt ea instaurari, ut ipsæ ruinae Posteris essent testimonia, atque monumenta Barbaricæ impietatis.

Ergo, ô noster Attila, ô noster Alastor, Dux horrendæ vastitatis, priusquam de Religione tam ferociter concioneris, vide, ecquam Deo, hominibusque rationem reddes armatae tuæ militiæ, & immanium actorum. Fatui profectò, & nimium simplices illi ante biennium erant, qui te Ministerii novi reum, & de extraordinariâ vocatione nescio quid fingentem, atque balbutientem, non modò rogârunt, aliquo ut eam vocationem signo extraordinario comprobares (quod olim LUTHERUS ab illo tui Ordinis MUNCERO postulabat) sed etiam callidè respondentem, id te brevi facturum esse, minimè intellexerunt. Nos, quid tunc cogitares, etsi antea fortè non essemus suspicati, nunc dubitare non possumus. Sed si quod in Cælis Numen esse credis, scito,

te

te semper Deo, ut hominibus, impunè illudere non posse. Tu quidem jam, fortasse per ludibrium, BALDUINO, & nobis concionaris de conscientia, ejusque vi: Sed illa, illa tibi Carnifex erit, teque, ut Cainum in sua fugâ trementem, & trepidantem, noctesque, diesque torquebit: neque, si Judicium manus effugeres, effugies Dei judicium.

Atque ut te tuis verbis constringamus, en audi, quod in alios abs te dictum, in te retorquendum est: Quære latebras, Transfuga, quascunque poteris; vel etiam quamcunque vel natura sibi suppeditavit, vel à tuâ cohorte nancisci impudentiam, & audaciam poteris; opposito tuum illud facinus, cujus in tuo pectore insculpæ, & indelebiles notæ in tuo isto vultu eminent, quantumvis ad omnem turpitudinem comparato, tacentibus etiam nobis, latere te diutius non sinent, & in lucem protractum ne respirare quidem patientur, donec infelix coram Deo, & hominibus sententiam in te ipsum feras. Idque tantò magis, quia te fugientem insequitur terribilis ultio atrocissimi, & inexpiabilis parricidii postremi, quod Sicarius Poltronus tuus, abs te subornatus perpetravit. Scis, quid ille de te ultrò sit confessus: quæ confessio ita te perculit, ut attonitus, trepidansque repentè ex Galliâ totâ fugeris. Sed nullum est Asylum, quod te tege-
re possit. Ipsi etiam, ipsi versus tui te inse-

quentur, & excitabunt: Tène quietem ducere, quem ad pœnam poscunt pro immanibus ausis Tartara? Geminòque nocentem crimine, Cœlorum fas est convexa tueri, Qui Divos, qui te, Patriàmque tuòsque scelestus prodideris. Reliqua non adscribo: tenes enim, quia tua sunt.

Utinam verò, quàm tali admonitione commotum ad pœnitentiam fuisse Davidem narras, tu te ad eam commoveres! Sed quid? audebis potiùs cum tuis monitoribus opponere, qui hísce diebus istinc allatus ad nos est, libellum omnium, qui istinc unquam prodierunt, flagitiosissimum libellorum; qui descendit Poltronum illum tuum, omnium, qui unquam fuerunt, nefariorum Sicariorum sceleratissimum; pietatisque titulo etiam ornare vult & tale parricidium, & telum impii latronis, qui invictissimum Principem proditoriè confodit: denique tale monstrum perfidiosi insidiatoris gloriosè cum Mose, & Davide (ò blasphemiam antea inauditam!) comparat, quia ille Aegyptium, hic Goliath occiderit: denique amplissimis in Galliâ Judicibus, qui talem Assassinum justissimo supplicio affici voluerunt, dira minitatur. En quo recidimus? Ille quidem carnifex hoc fortasse fecit ingenuè, & fideliter, quòd te & subornatorem, & authorem suum nominârit; sed an propterea, sanctissime Theodore, inter sanctos Martyres nunc referendus erat? Nempe quo jure Caracallus

callus
plo c
telum
fereti
Paul
ad m
plora

S
cedit
non
ricid
tali c
Heri
lere
abut
adve
strat
unq
hil i
re p
imp
exer
mar
posi
nia,
Tar
cent
illa
test

callus ficam, quâ fratrem trucidârat, in Tem-
plo consecravit, vos vestri Pultroni pistolicum
telum inter Apostolicas Reliquias religiosè re-
feretis. Legisti, quinam sint, & dicantur apud
Paulum ἀπιληγκότες, καὶ εὐδοκίσαντες ἐν τῇ
ἀδικίᾳ *. Summus profectò is gradus est de-
ploratæ impietatis, atque vitiositatis.

Sed quò non evaditis? Longiùs etiam pro-
cedit projecta, & impudens audacia. Nam
non modò laudat te immane factum illius par-
ricidæ; sed & ad consequentiam trahi vult, &
tali exemplo contendit, fas esse, fidem fallere;
Heris suis insidiari, & quoquo eos modo tol-
lere: neque solùm Sacris Litteris propterea
abutitur; sed & ex Jure Civili repetit, dolum
adversùs hostes bonum esse; denique inter
stratagemata, atque perfidiam (quod nulli
unquam Barbari latrones fecerant) clamitat ni-
hil interesse: Corrumpere servum, suborna-
re percussorem, & pactâ mercede ad scelus
impellere, facinus est mali, & periculosi
exempli; sed opinione Religionis illud confir-
mare, quale scelus est? Assassinos olim, pro-
positâ spe vitæ æternæ, & beatæ, ad latroci-
nia, & cædes eruditos, incitatósque fuisse in
Tartariâ, accepimus: sed anni plusquam tre-
centi sunt, ex quo tempore, ut illorum in
illa Barbariâ asylum eversum fuit, sic & de-
testabilis eorum memoria eodem tempore in

G 3

Lugdu-

---

* Qui dedoluerunt, & consenserunt iniquitati.

Lugdunensi Concilio damnata est, & reliquæ
severissimè profligatæ. Et nunc in Gallia re-
nascentur cum Religionis Reformatæ profes-
sione? En (iterum dicam) quò recidimus? I
nunc; & cum talibus Zelotis de Religione agito.

Audieram, superiori sæculo in Bohemiâ,
cùm ZISCA Reformationem, qualem hodie
Gallia videt, institueret, hoc est, Religionis
nomine, vi, & armis Regnum illud evastaret,
non defuisse Concionatorem, qui oleum ad-
deret camino; Quendam enim Joannem Ta-
borensem tum edidisse librum terribilem,
cujus inscriptio erat: De occisione omnium
malorum in mundo: Sed jam funestio-
rem Concionem audimus, quæ & insidiatricem,
& domesticam prodicionem, si mactandi sint,
qui adversarii esse dicantur, prolixè com-
mendat. Deus bone! quænam hæc Religio
est? quænam mortificatio, comes Religionis?
quænam, quæ a sanguine dicitur, Sanctitas?
Et tu, alter in Gallia BRUGANDE, alter ex Bo-
hemiâ ZISCA, nos pro tuo imperio coges as-
sentiri tali Catechesi, etiamsi cùm eâ conjun-
gas aliquam pietatis simulationem? Tunc,
furiosissime Apostata, clamitabis, esse Apostata-
ras, qui abs tali factione deficiunt? Imò verò
elama, quantum voles, & nunc clamitando,
ut olim scortando, rumpe etiam latus: nos
tibi confirmamus, Apostasiam talem tam esse
Viris bonis necessariam, quàm iis curæ esse
debet

debet Christiana Religio: quam quidem Religionem cum vos cum vestris actis tam conjunctam esse dicitis, ut, qui hæc fugerit, illam deseruisse dicatur; næ vos & Christo, & Religioni magnam injuriam facitis.

Renovas quæstionem de Apostatis, quam in alios abs te velles avertere; Sed mihi crede, vel si te ruperis, nihil agis, quamdiu in eo reatu hæres. Dictum tibi est, quid OPTATUS, & AUGUSTINUS responderint Donatistis, clamitantibus: Totus mundus apostatavit. Illos ipsos Donatistas fuisse schismaticos Apostatas, nè tu quidem (credo) auderes negare; Sed an multò melior sit causa vestra, videris. Ego quâdam in re minùs audaces esse vos fateor, sed multis rursus in rebus multò & audaciores, & deteriores. Donec autem probaveris, cur, illis damnatis, vos absolvendi sitis, & AUGUSTINO satisfeceris, nihil est, cur inani recriminatione vexes eos, qui & ab illis, & à vobis, ubi ubi similes eritis, deficient.

Vis, propiùs aliquis te premat, urgeat, lancinet? quid si neget aliquis, vel legitimum esse te Ministrum Ecclesiæ, vel verum esse ministerium, quod usurpas? Quid si profanum, & adulterinum esse affirmet, &, quod in Pofiaco conventu audisti, iterum audias? Quâ vocatione, quâ manuum impositione, quâ successione te defendes? Dices, esse Ministerium tuum extraordinarium? Sed quo testi-

testimonio, quo signo, quo miraculo id probas? Ergo quo Authore, quo Jure, quo More, quo Exemplo vel tibi arrogabis, quod occupasti, vel Altare contra Altare (quod jam fecisti) erigis, ut veteres Christiani loquebantur, cum id esse nefas pronuntiârunt? Vis, ut te potius ciceronianè aliquis alloquatur? Dicet: Tu te ipsum adoptasti, ut Lucanius, Parens tuus, se ipsum: ergo vitio creati, abdicent.

Quid igitur alios importunè laceffis? Occule te totum, miser, in tuâ latebrâ: si caput, si manum, si pedem exeris, periisti. In limine acer Adversarius adest, instat, imminet: ecquò, ut effugias, te vertes? Sed neque cum tuâ larvatâ, recoctâque Apostasiâ proficies quidquam, si Antistitum peccata, quæ neque BALDUINUS præstare potest, neque minùs, quàm tu, accusat; neque quisquam Nostrum defendit, tragicè excogitaveris.

Fatemur, quidquid in suos Sacerdotes Prophetæ fulminando dixerunt, dici in Nostros posse, & debere: Sed longiùs ut progrediaris, quàm Prophetæ, non patimur. Neque si longiùs excurrentem non sequimur, aut etiam aberrantem deserimus, propterea ullo jure nos dices approbare alterius partis flagitia; ut neque eum, qui Bezanus non sit, propterea esse Papanum; aut qui Papanus non sit, propterea esse Bezanum probabis:

cùm

eum neque tu, cum Lutheranus non sis, Papanus dici; aut quia Papanus non sis, Lutheranus appellari fortasse velles: aut quia non es Guelphus, Gibellinus libenter audires. Sed hæc partium, factionumque nomina, quantum voles, te oblectent: Christiani ab iis & alieni sunt, & abhorrent: & si fortè imprudentes aliquando nomen iis dederint, missionem petent, ut soli Christo adhæreant; & quod in utrisque partibus vel rectè fit, sequi, vel laudare; vel fit perperam, reprehendere, & fugere liberè possint.

Scilicet magna causa est, cur horribilem in tali, tamque Christianâ continentia Apostasiam fingas, ἐπιληπτικώτατε *. Theodore: sed agis tuo more, & quod de te dici potest, de alio dicis, astuto scilicet Jure Præoccupationis: itaque & ut tuus Hottomannus, Ecebolium crepas, nisi quod ex Socrate Historiam repetis, quam ille ex Eusebio stolidè dixerat esse repetendam. Sed prius fingere debebas, Julianum Apostatam in Gallia regnare; & valde quæstuosum, tutum, gloriosum, aulicum esse, facere, quod nunc BALDUINUS facit, hoc est, fugere regnantem tuam factionem. Adjicere denique debueras, Ecebolium illum aliquando audiisse Missam, cum sinè hæc vix agnoscas Apostasiam: & poteras id eodem jure affingere, quo BALDUINO quid-

---

* Defectioni subjectissime.

vis adscribis: neque minùs propterea in Ecebolio isto tuo BEZAM depictum agnosceremus.

Ergo gloriam illius Ecebolicae versutiae propriam habeto; quæ tibi fortasse tantò erit gratior, quòd nunc meritis sis, ut Homerice quoque dicaris ἐκηβόλος Ἀπόλλων * propter peritiam, & praxin, & excellentiam Theologiae tuæ pistolicæ. Scilicet olim miser, pauper, desertus, incautus eras, cum in tuo Benedicto Passavantio scribebas: *Nos pugnamus solo gladio; id est, Verbo Dei*: nunc istud tuum, *id est, O noster Gladiator*, securè, & gloriosè expungere potes. Et miraris, si BALDUINUS jam tecum pugnare, aut congregari non audeat.

Dices, te saltem & verbo, & gladio nunc pugnare. Sed si de Religione agis, talis conjunctio minimè est Religiosa. Et quid indignius esset, quàm Christianismum propagari more Mahometano? Tu, quænam ratio sit tua, armate Concionator, videris; BALDUINO, qui Evangelium aliâ vi propagandum esse putat, non probari arma tua, quid miraris? Porrò de eâ, quam semper in ore habes, neque minùs, credo, in pectore, Apostasiâ, quid præterea, vis, tibi respondeat? Et quid tandem tecum religiosè tractari possiet, qui, cum ab eo nuper audiisses, non esse Apostasiam

---

* Eminus jaculans Apollo.

fiam à Christo, si quis vobis nuntium remittat, *Kai τὸ ἀποστράειον* *, statim veteris tuæ nequitiae memoriam refricans, insufurrasti nescio quid cynedicum ** de Sexus discrimine confundendo, & viris pro uxoribus habendis. O nefariam obscœnitatem linguæ Cynicæ, & Cynædæ ***! O scelus! O flagitium nequitiae Bezanæ! tale profectò, tantumque nefas, quod neque pudicæ aures ferent, neque casti oculi legent, non potuit nunc venire in mentem nisi homini, in prostybulis Sodomiticis volutato, & talium scœditatum constupratâ, incestaque memoriâ etiamnum se se oblectanti: in buccam verò nunc id illi venire quî potuisset, nisi cuius os spurcum etiamnum redolet, ructat, & spirat, quod olim turpiter imbibit? I nunc, & cum talibus de Evangelio agito. Non est certè opus alio indicio, ut, quale sit ingenium, qualis Religio istius incesti Hypocritæ, ex omni genere impuritatis concreti, atque conflati, omnes intelligant.

Et tu, infelix Gallia, nondum intelligis, qualem sive Cupidinem, sive Ganymedem adores, cum huic talium libidinum Ministro, Doctorique larvato meres? Cæterum hic ego te per tuam, sive Angelicam Virginitatem, sive candidatam Theologiam obtestor, salacissime

---

* Et repudium.

** Carens pudore.

*** Canini, & impudentis.

cissime Poëta, ut talia tua Itesphalica *. My-
 steria; quæ olim evulgatis versibus decantasti,
 non nisi tuis Sodalibus, ipso etiam usu edo-
 ctis, nota esse memineris; ignota verò, & in-
 audita BALDUINO, & aliis ingenuis hominibus,
 tam castè, honestèque educatis, ut eorum au-
 res, oculi, cogitationes nullo modo possint
 audire, aut intueri quidquam tuæ tam pu-
 dendæ obscœnitatis; & quorum ipsa etiam
 pudenda (si ita loqui fas est) castiora profe-
 ctò sunt, quàm sit os tuum. Tantùm abest,
 ut alios ex tuo ingenio æstimare debeas, aut,
 quam in illâ tuâ Sardanapalicâ Palæstrâ glo-
 riam meruisti, ad alios, rudes, indignos, ab-
 horrentes derivare.

Itaque & illud putidè, ridiculéque facis,
 quòd eum, in quo exagitando te exerces, ais
 nunc demum didicisse saltare. Nescio, an ali-
 quis ex tuis exoletis Tibicinibus hoc tibi nar-
 ravit, ut eum hâc saltem ratione fieri Beza-
 num tibi confirmaret. Sed mihi crede, qui
 fidelior sum testis; hâc rursus in re tibi planè
 dissimilis est BALDUINUS, neque nunc minùs,
 quàm olim alienus est ab illâ tuâ suavi, mol-
 liquè disciplinâ; certè, quàm semper fuit,
 tam est hodie quoque ἀμειρος **. Talem
 Poëticæ impudicitiae Ludum cùm hic aperi-
 res, & in eo regnares, ut ibi essent Choreæ
 (ut

* In lapsum temeraria, prona.

** Imperitus.

(ut dicuntur in Poësi) irritamenta Veneris languentis, non invidet ille tibi tales, quas nunquam gustavit, delicias: ac ne nunc quidem tibi obstabit, si in tuo fornice clam (quia palàm fortasse non audes) cum tua sive Thaide, sive Laide saltitare tripudiando velis, Fescennine Poëta, qui jam pridem etiam saltasti *ρίκνωμα, καὶ κνισμον* *, fœditates tibi soli notas. Sed nè earum rudimenta aliis aspergas, qui abs te nunquam initiati fuère.

Fortasse nè non scitus Theologus etiamnum videreris, suggerente tuo Ciceronicolà, judicasti objiciendum esse BALDUINO, quod Cicero narrat objectum fuisse Dejotaro: Sed nonne mox sensisti, fore, ut tibi responderetur, quod CICERO tali calumniatori responderet: *Quæ crux huic fugitivo potest satis supplicii adferre?* Reliqua tenes; itaque habeto & illa pro responso. Imò verò ut semel audias ad ea; quæ hæctenus jactasti, spurca tua convitia responsionem te dignam; audi, quod Orator ille homini tibi simillimo respondisse fingitur, & patere, nos ejus Proœmio nunc ad te uti:

Eà demum magna voluptas est, Theodore BEZA, æqualem, ac parem verbis vitam agere, neque quidquam tam obscœnum dicere, cui non ab initio pueritiæ omni genere facinoris ætas tua respondeat, & omnis oratio
mori-

---

* Sunt duæ species impudicæ saltationis.

moribus consonet. Neque enim, qui ita vixit, ut tu, aliter, ac tu, loqui potest; neque qui tam illoto sermone utitur, vitâ honestior est.

Reliqua veteris illius Declamationis, quae tenes, & tibi nunc objici posse non ignoras, habeto pro responso. Simul & in eâ ipsâ Oratione observato verbum, quod tam acutè notasti in BALDUINI libello. Cùm is fortasse eo usus, latinè dixisset: ut breve faciam, pro: ut breviter dicam; miro artificio ex eo verbulo elicuisti bellum, lepidum, facetum, falsumque scomma, alii licet nimis frigidum, jejunum, putidum, ineptum esse putent. Quid enim? statim somnians veterem tuam Praxin Beneficiariam, propterea exclamas, BALDUINUM jam didicisse apud Cardinales novum Stylum Romanæ Curiae, in quâ Breve nescio quid significat. Quid lepidius dici potuit? Itaque triumphas, eum propè jam tuo exemplo factum esse Protonotarium. Sed iterum, iterumque erras, festivissime Theodore: ille, ut est rudis, & stupidus, ne nunc quidem quidquam talium rerum intelligit; neque, ut intelligeret, unquam operam dedit; nunquam tuis illis quondam Sacris, Mysterisque initiatus, nunquam ex suo Jure Civili tam sapiens, ut tuam illam artem ditescendi, quam olim considerasti, addisceret.

Itaque non minus ridiculum est, quod toties deblateras, illum tam familiarem esse Cardinalibus; ut nihil magis te torqueat, quam hoc somnium: quod esse hominis phrenetici, nisi si subtilius mentiri discas, omnes sani dicent. Maneat hæc tibi propria laus, & gloria illibata, quod olim Purpuratos Patres Candidatus propè Abbas diu affectatus sis, non finè felici aucupio Beneficiorum, & indè ditatus, habueris, quod te oblectaret: & multis post annis, cum in Galliam, Reformationis ergò, rediisti, Cardinalitiâ domo, mensâ, spondâ usus sis: & nunc, nè ingratus videâre, illorum oblivisci non potes, non tam quod iis invidias, quam quod ad dignitatem talem, mutato tamen Galero, aspices. Quidni? Tuos quoque olim Donatistas in Africâ suos habuisse Cardinales, testis est AUGUSTINUS.

Sed fortassis hoc nomen odisti, quia & Cardinalem veteres appellabant Clericum, suæ Ecclesiæ adstrictum, & tanquam glebæ adscriptum, qui alio abire non posset: tu vetò minimè vis, ità (ut loquebantur) cardinari: qui potiùs vis & esse vagus Ardelio, & interea videri Apostolus Oecumenicus, ut liberè huc, & illuc discurras: non ut ignominiosè pulsus Lausanâ, Genevæ hæreas; sed ut modò Aulicus Reformator, modò Parisiensium Ministrorum Magister, modò Castrensis Con-

cionator, modò Galliae Patriarcha, modò Lemannicus Mercurius, modò Dux Equitum, modò Tubicen, modò aliud, quod dicendum non est, fias: & interea colludas cum omnibus, qui tibi usui sunt, qualescunque tandem ii sint, vel si sint, quod dicere nolo. Liceat tamen & hoc tibi novo Jure, Privilegióque Dispensationis, quo vobis licet, quidquid est utile: Itaque quàm scias uti foro, & Aulâ, & quibus, & quàm turpiter, atque religiosè, ubi est commodum, assenteris, quaerendum non est.

Sed profectò nimis liberaliter summum tui honoris titulum tibi detraxisti, ut alium indignum ornares, cum BALDUINUM appellasti πολυπράγμονα *. Maneat hæc quoque propria tibi laus, quæ magno tuo labore parata, meritòque imprimis tuo tibi delata est.

Quid porrò convitiis tuis respondere possumus, cum effundendo farraginem inflammatae maledicentiæ ità confusam, ut duobus modis Satyra dici possit, simul præriperis verba omnia, quibus tibi respondendum sit, & mirificas propterea tricas nobis objeceris? Singulis paginis BALDUINUM furens criminaris; te, Calvinumque impudens laudas. Sic vos, regeneratissimi Rhetores, quod de vobis dicendum esset, de illo dicitis: quòdque de illo esset

---

* Industrium, multis negotiis se implicantem.

esset dicendum, priores dicitis de vobis ipsis. O admirabile artificium hominum propè Divinorum, cui nihil est, quod objiatur! Credo, quia legeras, quod Eustachio Medico scripsit BASILIUS de suis adversariis Calumniatoribus, ubi eos comparavit cum lupo, quem Aesopus narrat dente Oviculas vicisse, quas ratione non potuerat; & eos modò unum, modò alterum crimen variè, confusèque fingere, & ubi omnia fingendo nihil proficiunt, odio tamen infatiabili pugnare narrato Tu eos imitari, atque etiam superare voluisti.

Interea non minùs scitus es Artifex, cùm de te loqueris. Quid enim? Principium hoc tuum est: *Postquam tandem singulari Dei beneficio ex longâ peregrinatione domum, id est, ex Patriâ ultrò in exilium sum reversus &c.* Sed nimis sæpe aberras, optime Interpres, cùm adjicis tuum istud, *id est*: hìc enim potius adscribere debebas: *id est*: posteaquam in Galliâ, Patriâve perpetravi, quæ animus meminisse horret, rursus fugi Genevam. Tum verò succinemus poëtice Carmen aliquod ἀποβατήριον *, antiquo more, nisi fortè malis ἐπιβατήριον **. Ac, si fortè tibi non satisfacit illa Exclamatio CICERONIS in Antonium: *At quàm nobilis tua illa peregrinatio!* exclamabimus: ||

* Carmen, quod canitur in Amici discessu.

** Carmen, quod canitur in Amici reditu.

bimus: O admirabilem, & propè miraculosam peregrinationem, præsertim Religionis ergo! Cogitabas in eâ fortasse Peregrinum illum Luciani, familiarem tuum: sed tibi meliùs cavisti, qui alios, quàm te ipsum, præcipitare maluisti. Obsecro verò, Religiose Peregrine, qui non Templorum modò, aut Reliquiarum, sed majoris rei causâ mirabilis hospes in Patriâ fuisti, ecquid putas alios judicare de istis tuis Herculeis laboribus? An ulli unquam Gothi, Scythæ, Hunni, Vandali, Saraceni minùs religiosè in Galliâ peregrinati sunt?

Sed ne quid effutiamus, in Epilogo nobis opponis nescio quam legem ἀμνηστίας* Cautè profectò: utinam verò tot malorum oblivisci possimus! Cæterùm, ô Bone, silentium potiùs, quàm oblivionem nobis imperare potes, ubi tam lugubria monumenta tuorum Actorum, quæ etiam invitis in oculos incurrunt, discedens reliquisti.

Cæterùm ut Historia integra sit, adjicienda est prior illa tua peregrinatio, cùm ad excitandam Ambrosianam conjurationem, tumultumque illum ciendum, per Galliam, mutatâ veste, cum tuo HOTMANNO discurristi. O incredibilem & profecto nimiam bonæ Galliæ patientiam! Sed hæc in aliud tempus, aliùmque

---

* Oblivionis.

que locum rejiciantur. Nondum enim patris, Theodore nos aut in limine Declamationis tuæ consistere, aut in illis observandis, notandis, recitandis immorari. Quid igitur? Multas statim paginas occupas, ut describas **BALDUINI** vitam: cujus (quem nunquam es allocutus, ut neque ille te unquam) tam & intimus, & assiduus scilicet Secretarius fueris, quam nunc fidelis Præco vis videri. Nempe otiosi Poëtæ, cum vigilantes somniant, sic se solent oblectare, indulgendo suis Fictionibus, & Fabulis, & Spectris, & Profopopœiis.

Sed illa nimis poëtica Profopopœia est, quâ **BALDUINUM** fingis propè regnare, modò in Germania, modò in Galliâ, modò in Flandriâ, modò in Concilio Tridentino: ubique esse, ubique audiri; nunquam agnosci, semper evadere; omnia tractare, & miscere: quem tamen paulò post hominem nihil esse ais. Mirum verò, tibi tam occupato tantum esse otii, ut etiam tam procul observare possis omnia ejus vestigia. Pedem ille movere non potest, quin statim rescias. Consilia etiam, quæ nondum cepit, prævides: tam vigilantem (credo) cautionem in castris didicisti. Sed fieri vix potest, ut tam confusæ, quam est tua, Satyræ aliquo ordine respondeatur.

Sed quia peregrinationis tuæ mentionem fecisti, & quandam **BALDUINI** peregrinationem

nem obiter notâsti, hinc Exordium novum repetamus. Nam & in eâ paulò diligentius exponendâ, ut tibi satisfiat, pluribus fortasse verbis opus erit; neque est quidquam, quod in tuam gratiam faciamus lubentiùs. Nihil (quod non dissimulas) magis te torquet, quàm quòd BALDUINUS, te per Galliam, Germaniamque discurrente, superârit Alpes Tridentinas, & (ut ais) in eo itinere Cardinalium fuit Affecla. Bono animo esto, Theodore: ille, cùm, nè diutius Spectator esset tuarum Tragediarum, non recusavit & in Italiam, & Tridentum proficisci, Regis Navarri Legatus fuit: quo Principe abs Tuis paulo post confosso, cùm acerbum vulnus accepisset, neque hybernis præruptorum itinerum, neque Alpinarum nivium ullis difficultatibus retardari potuit, quin domum statim properaret, si fortè servare attonitam familiam suam posset; cui, in suburbiis inclusæ, abs tuis cohortibus non temerè metuebat, cum tu ad urbem obsidendam eas evocâsses, ut, quam pestis paulo antè afflixerat, tu hanc Metropolim, ô ingrate Alumne, everteres; vel, ut Nero suam Romam, incenderes, sæpe etiam Tyrannicis verbis precatus (ut citius totam conficeres) utinam populosa Lutetia unam cervicem haberet!

Equidem in toto illo, difficili certè, & longo itinere, perpetuus, assiduùsque BALDUINI
comes

comes fui, ut tibi Itinerarium, quod vis, etiam describere possim; & verò cupiam, quia, ut video, multa de eo & falsa, & inepta tibi alius narravit; & vitæ nostræ scrupulosa etiam reddenda tibi ratio sit. Illud autem imprimis scito, non paulò meliorem, & nobiliorem, quàm tua fuerit interea, fuisse peregrinationem illam nostram; neque tamen finè tui memoriâ sæpius renovatâ, neque finè vario metu, multisque periculis fuisse. Tu interea, dum hac narratione te recreabimus, arrectis auribus asta.

Superiori anno Nonis Octob. Lutetiâ Parisiorum non finè magno mærore tandem egressi, venimus in urbem Treassium, paulò antè abs tuis frustra tentatam, sed etiamnum trepidantem: ubi Lupi, illius egregii Antistitis, qui Attilam excœcatum circumagendo olim avertit, ut urbem servaret, successorem aliquem Cives requirebant. Altero indè quadriduo per medias Tuorum insidias penetravimus Diviodunum, tuæ Burgundiæ Metropolim, sed minimè adhuc tui juris. Ibi primum vidimus Cardinalem illum, cujus Purpura mirificè te torquet. Cùm autem progrediendum esset, non nihil attoniti substitimus, cùm audiremus Cabilonensem Episcopum, qui nos sequebatur, abs Tuis interceptum, spoliatum, abductum. Perreximus tamen Cabilonem usque, urbem paulò ante

vum
ntiùs
tasse
quod
Nihil
quàm
rma-
iden-
n fuit
: ille,
Tra-
n, &
egatus
con-
neque
te Al-
arcari
et, si
posset;
ortibus
m ob-
s pau-
o in-
o suam
annicis
iceres)
rvicem

& lon-
ALDUINI
omes

à vobis direptam, atque doformatam: ubi primùm in Templo vidimus lituras, & lineamenta vestræ Reformationis, & audivimus, paulo antè cum illic Regeneratis vestrorum Fratrum Synodum coiisse, in quâ cum alia multa præclarè fuerant decreta; tum Canon, nescio, quis informatus de exterminando Nobilitatis Ordine, posteaquam ejus armis exterminati Sacerdotes essent.

Ibi sanè nobis occurrit, & BALDUINUM amicissimè complexus est doctissimus ille Episcopus, acerrimi judicii vir, quem nescio cur mutatum Episcopum vocas. Nam quòd illi adulatus es, ut ambiendo præríperes, quod jam olim BALDUINO fuerat oblatum, nihil egisti: nam cui cum tuâ mutatione nocere putasti, valde profuisti. Neque adhuc BALDUINUS obstat, quin illud obtrudas, negotium affectanti HOTOMANNO tuo, jam pridem otioso, eámque offam objicias famelico, quia alioqui tecum cantare recusat. Quid autem illic nobis narrârit ille, cui & nos credere experto debuimus, & vos nunc fidem derogare non audebitis, Episcopus de vestris carceribus, imperio mero, Consistorio vestro, & de reliquâ audaciâ, ex aliis aliàs audies. Nobis certè urbem illam vobis ereptam, Regique restitutam spectantibus venit in mentem, sapientissimum fuisse vestrum consilium, cum illam occuparetis, quam olim Julius Cæsar
paran-

parando com meatui delegerat, cum Galliam subigeret.

Quo propius ad vestrum Juram, traje-
cto Arari, accedebamus, tanto magis cum
metu periculum crescebat. Ac quidem Dux
Allobrogum, amicus ille vester, de quo tam
praeclare estis meriti, suis praesidiis tectos nos
bono animo esse jubebat. Sed cum procul è
quodam monte timidè prospiciebamus fumum
Lugdunensis Arcis, tunc vestrae, olim Ire-
naei Domicilii, quam multa putas, nobis in-
mentem venere & de vobis, & de antiquissi-
mae Urbis fortunâ? Exclamabat quidam ex
nostris comitibus illud Vetus: *O domus anti-
qua quam nunc dispari dominaris Domino *!*
cumque plura vellet addere, expalluit, ut
Lugdunensem Rhetor dicturus ad aram: me-
tuebantur enim Excursores. Nos Urbi bene-
precati optavimus, ut, si suâ oblita, jam ali-
quot saeculis amisisset partem, retentamque
tot antè annis veterem gloriam Religionis,
eam aliquando cum reformatione recupera-
ret: dico eam, quam, cum propè Diviodu-
num cunas BERNARDI spectaremus, in quâdam
ejus Epistolâ relegeramus. *Inter Ecclesias
Galliae (inquit) constat profectò Lugdunensem
anteire, sicut dignitate Sedis, sic honestis studiis,
& laudabilibus institutis. Ubi enim aequè viguit
disciplinae censura? morum gravitas? matu-
ritas*

H 4

* Cicero de Officiis.

ritas Consiliorum? Authoritatis pondus? Antiquitatis insigne? Præsertim in Officiis Ecclesiasticis haud facile unquam visa est repentinis novitatibus acquiescere, nec se aliquando juvenili passa est decolorari levitate. Hæc ille.

Quæ cum tibi tam diligenter recitamus, fortasse otiosos esse nos putabis. Minimè profectò sumus, Theodore; sed paulò jam sumus tranquilliori animo: quàm, cum Rhodanus vester tunc trajiciendus nobis esset, non procul ab alterâ vestrà Metropoli. Nam plerique somniabant, in illo vestro Lacu esse retrum carcerem, & in eodem comitatu erant Theologi Parisienses, valde etiam senes, qui cum nobiscum per avios montes profundâ jam nocte perreptarent, propè inciderant in Scyllam, cum vellent evitare Charibdin: *Ignarique viæ Cyclopum allabimur Oris* *, unus exclamat Credo equidem, vel tu misertus fuisses miserorum, si eos tam miserè jactatos, & percussos vidisses. Jam quidem scribis, eum, qui istic tecum regnat, Pastorem celebrem, ineptè dici Polyphemum, cum exiguus homuncio sit. Sed, O bone, reformidabantur Æthnæi Fratres, capita alta ferentes; & quos emittere ille posset. Quidam cogitabant: *An nescis longas Regibus esse manus.* Patere, Doctissime Poëta, nos jam præteritorum

---

* Virgilius L. 3. Aen. v. 569.

rum malorum jucundâ recordatione recreatos
tecum ludere poëticis Flosculis.

Cùm ventum est Cameracum, non modo
occurrerunt decrepiti illi Carthusiani Gratia-
nopolitanis suis, Mandris, vestro beneficio,
liberati, pulsique; sed & Cl. Juris-Consultus
GOUEANUS, non multo humaniùs abs tua Fa-
ctione tunc vexatus; cujus profecto si Juris-
prudentiam contempnis, at Musam cur cohor-
rescere debeas, non nescis.

Quid multis deinde diebus in mediis Al-
pibus egerimus, si quæras: Fatigati alsumus.
Sed nequidem, cùm, superato monte Sina,
Susas veniremus, extra jactum telorum vestro-
rum esse nos, etiamnum attoniti audiebamus.
Non faciam illam Galliæ nostræ injuriam, ut
exclamem:

*Juvat evasisse tot Urbes
Argolicas, mediisque viam tenuisse per hostes.**

Sed verè tamen dicere possum, nos de-
mum respirare cœpisse, cùm, superatis Al-
pibus, Taurinum appulimus, & domestico-
rum malorum propè oblitos, de rebus Eccle-
siasticis, quarum memoriam peregrinatio ipsa
in re præsentis suggerebat, cœpisse animo ma-
gis sedato inquirere. Non narrabo tibi res
alias, quæ minùs fortasse te oblectarent. Tau-
rini

H 5

* Virgilius L. 3. Aen. à v. 282.

rini inquisivimus de Scriptis illius Maximi, qui ante annos centum supra mille, illic magni nominis Antistes fuit: sed ignotus is erat Præfidiariis Militibus. Qui autem eum memineras descripsisse vitam Eusebii Vercellensis, cum Vercellas ingressi sumus, tanto magis quæstio fuit de illo tam celebri Eusebio, cujus imprimis laudata fuit in Mediolanensi quâdam Synodo Arianâ singularis constantia recusantis subscribere iniquis Judicibus Athanasii.

Cum ejus Historiæ recordatione venimus paulò post Mediolanum, ubi Ambrosii Sedem, & Basilicam, & propè vestigia recognoscentes, ingressi sumus in amplissimam rerum Ambrosianarum Historiam, sed non finè nostrorum temporum detestatione; quæ si aliquot Ambrosios protulissent, næ tu cum tuis tanto supercilio cristas non attolles. Fuit de Ambrosio sermo, donec Brixiam pervenimus, ubi ad Philastrium Brixensem, Ambrosii Auditorem, cujus egregium volumen de Hæresibus oblatum nobis fuit, conversus est. Incidimus & in Veteres libros Gaudentii Brixensis ad Benevolum, AMBROSIO amicissimum: eos nondum vidisti; ubi legeris, non minùs in iis, quàm in Philastrii Commentario de Hæresibus, senties esse multa, quæ te pungant.

Non

Non dico, quantum vel Mediolani Gubernator, vel Brixiae Senatus Venetus, profusae humanitatis erga nos, comitatúmque nostrum ostenderit: nam ea, ut profana, respues barbaro fastidio. Itaque etiam tibi non narrabo, quid Veronae viderimus: quia Romanas Antiquitates, quarum ibi nobilissimae reliquiae sunt, odio Urbis, nunc contemnis. Sed non dissimulabo, cum Amphitheatrum spectaremus, quendam ex nostris, domesticorum malorum memorem, ingemiscendo exclamasse: *Hic olim Ludi Gladiatorii, nunc in Franciâ eduntur*: & cum antiqua Inscriptio legeretur: *Generosa Retiario Invicto, Pugnarum XXVII. &c.*, nescio quomodo quibusdam in mentem venit Rete tuum, non illud Apostolicum, sed gladiatorium, cujus praesidio ex Concionatore factus eras Lanista. Adeo in nostrorum comitum ore frequens, tametsi absens eras.

Quid, cum ventum est Patavium? Narrabo tantum, quod tu, homo elegans, lubenter audies. Nescio, qui factum sit, ut, cum ibi primum cum literato Viro colloqueremur de Libris (ut fit) Ciceronis, atque adeo de Philippicis, inciderimus in locum, qui dicebatur corruptus; sic autem restituendum esse audiebamus: Cum tua quid interest, nulla Auspicia sunt &c., ubi Cicero M. Antonium in alienis rebus scilicet religiosum esse,

esse, in suis non esse, significat. An putas, habitum esse hunc sermonem finè memorià tuì, tuorúmque? Nihil magis desiderassemus, quàm in eâ Academià hybernare, cùm in ejus portâ legissemus esse Asylum Literarum: nam magnum fuisset lenimen nostrorum dolorum, illic in studiis Literarum, & Legum acquiescere, interea dum tu in Gallià Cælum Terræ miscebas. Sed mandata, quæ susceperat BALDUINUS, coëgerunt eum Venetias proficisci.

Quid ibi egerimus, ut es mirificè curiosus, fortasse etiam quæres. Nihil est, quod te offendere valde possit, Here; nisi si fortè succenseas, nos illic vidisse simul, & audissey (curiositatis ergò) prolixam Græcorum Liturgiam: Missam, cum te alloquimur, dicere non audemus. Ut autem seria, quæ scire non debes, prætereamus, Concionantem in foro quendam (ut vocant) Charlatanum, nisi si Ceretanum malis, cum ex nostris comitibus quidam audivisset, nescio quid in Gallià, cùm te sub dio declamantem audiret, simile vidisse se (ut erat homo rerum imperitus) narrabat. Ignosce simplicitati hominum imperitorum.

Venetis Romam (noli, obsecro, cohorrescere) proficisci institueramus; quam si invissemus, multa nunc tibi narraremus. Sed negotiorum tempestates nos ab eo itinere
revo-

revocârunt. Ergo (ô alterum nuntium, qui te perculit) divertimus Tridentum. Cur, priusquam nos audias, vestes dirumpis? Diceret alius, quod Justinus ex Trojo narrat, veteres Gallos, cùm intestinæ discordiæ, & domesticarum dissensionum tædio in Italiam venissent, Mediolanum, Brixiam, Veronam, Tridentum condidisse; proptereaque mirum non esse, si nos, eodem rerum statu, inviseremus Majorum nostrorum sedes. Sed suspicaris aliud, nescio quid, quod te torquet, quia Concilium illic convenit. Atqui optima mandata BALDUINUM eò deducebant, si non obstitisses, hoc est, si cæde Mandantis finita non essent. Ut te inanibus suspitionibus, quæ te vexant, liberem, dicam simpliciter, quod non nescire tuâ interest.

Cum Tridentum ingressuri, in portâ scriptum legeremus votum: Concordiæ Instauratoribus, similes in eodem limine, in quo substitimus, preces fudimus non sinè gemitu, atque suspirio. Urbem ingressi, priusquam Gallos, qui plurimi illic erant, salutarem, nescio quomodo, relegimus Libros Vigili, Tridentini olim Episcopi; & imprimis observavimus, quod scripsit *Lib. 4. & 5. contra Eutychen*. Vidimus deinde, quid illic ageretur; & doctissimos profectò Viros multos, de Ecclesiâ, & Religione sollicitos, convenimus, de te etiam sciscitantes, ecquando illuc
veni-

venires : nam alibi occupatum esse nesciebant. Si dicam, minùs nos illic tunc effecisse, quàm tu interea in tua armatâ Synodo (ληστει-
 κην * propè dixi) fortassè non mentiar. Sed hoc illud est, quòd triumphas, nondum satis exauditos esse piorum hominum religiosos gemitus, ut etiamnum habeas, quod reprehendas.

Quàm nolles, illuc Jurisconsultus aliquis Nectareus cum aliquo Theodosio iret, curaturus, facturúsque, quod illi olim in Constantinopolitano Concilio. Sed nè multa nunc à nobis, quæ tibi de Tridento narrantur, expectes. Fecisti enim per tuos interea Pisticos, ut, confosso Navarro, BALDUINUS statim in Galliam revocatus properârit. Itaque valde te sefellit, qui, te irridens, tibi persuasit, quod narrares de longiori ejus morâ Tridentinâ, & nescio quo (ut ais) vento: nos alium illic non sensimus, nisi Boream, qui faciliùs nobis calamum, quàm tibi hastam excussit. Certè reditus noster propter multa, quæ de tuis in Galliâ furoribus interea narrabantur, tam tristis totâ viâ fuit, ut dolore non minùs, quàm frigore, quod tunc erat acerrimum, nos prope in nivibus sepultos non obtorpuisse; atque diriguisse mirari debeas. Nunquam profectò magis intelleximus, quale fuerit supplicium illorum **Quadragesima Marty-**

---

* Prædatoriam.

Martyrum, de quibus scribit **BASILIVS**; ut te nostrorum laborum etiam misereat.

Jam decem diebus in tali arenâ luctati eramus, cùm pervenimus ad glaciale lacum **VEZAM**, quem propter tui nominis malum omen non temerè exhorruimus. Trajecimus tamen. Nobiscum erat Legatus Helvetiorum, & nos jam indè abs Tridento comitabatur. Narrabat autem de altero vicino, & propè Tartareo lacu **LUCERNANO**; in quem si quis sciens vel lapillum injiciat, horrendas tempestates cum terribili fremitu, mugitùque statim cieri: siquid casu incidat, nihil eum commoveri, narrabat. Sed & in vicinis suo pago, quem vocabat **ABBATIS CELLAM**, **ALPIBUS** esse specum non dissimilem illi **DALMATICO**, in quem dejecto levi pondere, quamvis tranquillo die, protinus procellam, turbini similem emicare scribit **PLINIUS**. Quorsum hæc, inquires? Te nescio quid habere simile cum illo lacu, atque specu ajunt. Nam si quis vel verbulo uno te attingat, eos fragores, tamque terrificos turbines, & procellas cies, edisque, ut tota vicinia cohorrescat.

Age, progrediamur. Tandem singulari Dei beneficio tecti, atque incolumes venimus **TIGURUM**, ubi **BULLINGERUM** minimè invenimus, qualem ex tuo ingenio tu describis, barbarum, & inhospitalem: nam tametsi sese humanissimè excusârit; **GUALTHERUM** suum, qui nobis

nobis esset conviva, misit. Illic cùm multas audiremus queremonias de tuâ infaniâ, Evangelii causam apud omnes bonos vehementer affligente, atque infamante; tum verò nescio quid subjecit, te ibi aliquando convictum falsi, καὶ παραπροβείας*, ignominiosè cecinisse Palinodiam Sacramentariam: Sed jam longè aliam esse tuam modò in Galliâ, modò in Helvetiâ, modò in Germaniâ παραπροβείας**. Cupiebamus eâ de re referre ad Petrum Martyrem, quem, cùm in Galliam primùm redires, Ducem habueras. Cùm eum jam sepultum esse intelligeremus, convenimus ejus socium, senem illum octogenerium, cujus integritatem non potuit non aliquando laudare vester Commentarius de scandalis. Tum verò, cùm nova, & horrenda vestra scandala ex litteris, Lutetiâ allatis recitarentur, bonus ille senex cum lacrymis detestatus est vestram immanem rabiem; & novos Antichristos esse exclamavit, qui tam indignè abuterentur Christi, & Evangelii nomine: vixque in Apocalypsi inveniri descriptionem tetrioris monstri: mirari tamen nos non debere, si, ut vetus habet Proverbium, mali corvi malum ovum sit.

Cùm ille porrò pluribus nos verbis consolatus esset, properavimus Basileam: ubi rursus
tristio-

---

* Et malè gesta legationis.

** Malè gestam legationem.

tristiores de te; tuisque polypragmonicis *
 discursationibus (nam & illac paulò antè tran-
 sieras) querimonias audivimus, OPORINUM
 salutavimus; cujus, & BALDUINI querelæ com-
 munes fuerunt de injuriâ cujusdam divitis, qui
 in tuo sinu est, OPORINUM exugentis, BALDUI-
 NUM mille ducentis aureis, nimum bonâ fide
 creditis, etiamnum fraudantis; quia istic lo-
 cum non habet lex: si calvitur; & tu jure no-
 vo novas Tabulas debitoribus malæ fidei in
 isto Asylo vendas. Quod obiter dictum esto:
 quia tuo more, hoc est, improbissimè, simul
 & impudentissimè alium accuses, qui OPORI-
 NUM scilicet fœnoribus oppresserit. Fœno-
 rum vix mentionem (credo) fecisses, nisi si
 abs altero vestro Argentario, & Chorago hanc
 artem cum aliorum magno malo, damnóque
 didicisses. Sed sint hæ sanè rationes vestræ
 æquissimæ, quæ in aliis essent iniquissimæ.

Ceterùm cum Basileæ & alios viros opti-
 mos, & pessimum illum Sebastianum tuum,
 quem tu deperis, nòsque antea nunquam vi-
 tuperavimus, obiter convenissemus; Deus
 bone! quænam recitata sunt testimonia Be-
 zanæ audaciæ, simul & Vesaniæ! Ac Seba-
 stianus quidem ille, quem jam pridem con-
 fluxum, confecisse, atque jugulasse te putabas,
 non de tuo Equitatu, quem reformidat, sed
 de

---

* Negotiosis, præsertim inutilibus.

de singulari æquitate tuâ, quam admirabatur, nescio quid narrabat, cùm te diceret miris artibus efficere, ut illi, quem impotentissimè laceſſebas, non liceret aut respondere, aut responsionem edere; proptereaque tuæ clementiæ gratias ageret, quâ eum hoc labore liberabas. Sed non nihil mirari se dicebat tuorum ingenuitatem, qui, cùm subtilem effigiem templi apud Ezechielem, in quâ unâ exprimenda primus potissimùm elaboraverat, furrupissent, non modò in suis Bibliis, quibus eam inferebant, non laudarunt Authorem, cujus labore suas merces ornabant; sed etiam eum infinitis convitiis onerarunt. Esse tamen hæc levissima peccata Allobrogicæ regenerationis. Verùm reformidare se magis ingrati tuam proterviam. Edictum recens tunc illic erat consilium quoddam ad Galliam pacandam: eo usurum esse te non dubitabat. Sed nihilominus Authori malam gratiam (ut es ingratus) relaturum esse non temerè prædicebat, ut eventus ostendit. Nam, nisi illud consilium tandem placuisset, non viveres: & tamen (ut audio) tu nunc illud, cujus beneficio etiam regnas, miris convitiis proscindis.

CÆLIUM secundum, alterum Academiæ Basileensis Doctorem, singularem rursus amicum scilicet tuum, non potuimus convenire, à quo plura de vestris virtutibus audiissemus: sed neque bonum BUCERUM, concionatorem
jam

jam pridem minùs, quàm velletis, vobis addictum. Cur non potuerimus, dicam. In nostro hospitio occurrit quidam Gladiator tuæ factionis: qui licèt te, tuumque Magistrum detestaretur, tamen quia vobis merebat, nobis dira minitabatur. Ergo visum est, statim esse cedendum.

BALDUINUS, nescio quomodo, suù, & comitum oblitus, volebat rectà per Lacum vestrum proficisci, ut multa de vobis, quæ nescit, resciret, & ut veteres amicos conveniret: (& quàm multa nunc narrare potuissemus, si tutò licuisset salutare vestram Hierapolim?) Sed audivit in somnis divinam vocem: Heu! fuge crudeles terras: & horrenda quædam narrabantur de novâ inhospitalitate vestri Ponti Euxini.

Ergo divertimus Montbelgardum, ubi novam Ecclesiam Gallicam, & priùs, & magis, quam sit tua (ut loquimini) Reformatam, tuo licèt Patriarchæ non pareat, vidimus; & ejus Primarium Ministrum, senem magnæ gravitatis, & modestiæ, rursus audivimus querentem de vestris Stratagematibus, sanguinariis magis, quàm sanctis, & multa præterea narrantem de vestræ factionis indole, cujus jam pridem ingenium noverat. Nihil autem nos magis commovit, quàm quòd bonus ille senex, propè orbus, cum lacrimis exponebat, vos, novo quodam plagio, filium vestris ca-

stris adjunxisse, inque vestras partes imprudentem pertraxisse, ut, cum patris senectutem eâ ratione affligeretis, filii societate interea abuteremini; & Gallis persuaderetis in rem vestram, nihil vos moliri sine consensu aliarum Nationum. Sic enim & de Germaniâ soletis in Galliâ loqui apud eos, quibus facile verba datis. Hæc cum attoniti audiremus, ubique tristitia de vobis narrari doluimus.

Cum autem in quodam veluti limite Germaniæ, Galliæque versaremur, quibusdam nostris comitibus placuit, interea dum BALDUINUS rectâ in Galliam reverteretur, per Germaniam redire, ut magis, atque magis intelligerent, an ejus de vobis judicium esset, quod Italiæ, Rhetiæ, & Helvetiæ esse intellexerant. Nam excurrerunt in Sueviam, ut BRENTIUM eâ de re testificantem audirent: neque aut Augustam, aut Norimbergam, aut Ulmam, aut Danubianas Civitates inviserunt; in quibus, tamen Protestantis, audivissent horribiles adversus vestram conjurationem Anathematismos: Sed secundo Rheno descendentes in illo longo limite Germaniæ ea de vobis audierunt, ut plura audire nollent. Quia paulò ante cum Cohortibus ex Germaniâ in Galliam immigrâras Reformationis ergò; vestigia etiamnum extabant tuæ in Patriam pietatis propè furianæ. Sed quia mavis illa suppressi, jam non notabuntur. Nostris satis,
super-

superque fuit, te digressio cum tali flore Eque-
stris regenerationis, se se & tutiores, & libe-
riores esse.

Ac imprimis quidem Argentoratum adie-
runt, & ubi jactare solebas, fortissimum esse
Asylum tuum, invenerunt justissimum Tri-
bunal, quod ne quidem lambere infelix reus
auderes. Saltem illic jam tum audiebant, fore,
quod factum est paulò post, ut peregrinorum
cœtus, qui jam pridem in eâ urbe coaluerat,
nisi si tuæ Prædestinationi fatali, tuoque sa-
cramento militari valediceret (quam tu Aposta-
siam esse interpretaris) si minus ejiceret (quod
grave fuisset) at certè separatam, ut antea,
Ecclesiam vestræ informationis non haberet:
sicuti & paucis annis Francofordiæ decretum
fuerat.

Nostri clarissimam hanc urbem ingressi,
quid de te putas, tuisque Symmystis * audie-
runt? Audiræ sunt Germanorum illic Concio-
natorum de vestrà ludificatione querelæ, &
graves ab iis causæ expositæ sunt, cur eam
diutius perferre in sinu suo non possent. Age-
batur tunc causa SANCHI, Theologi peregrini,
femi-vestri, qui nisi si vestris quibusdam dog-
matibus, præsertim de prædestinatione, re-
nunciaret, alias sedes quærere jussus esset, ex
sententiâ aliorum etiam concionatorum, qui

---

* Sociis sacris initiatis.

ex aliis urbibus propterea convenerant. Recitata tunc quoque nostris fuit causa tui Hotomanni, nempe propter quod facinus illic aliquando primum fuisset excommunicatus abs suo Gallo concionatore PETRO ALEXANDRO, te quidem propter antiquam societatem submurmurante, sed assentiente tamen tuo, si minus parente, at certe Avó, GUILIELMO FARELLO, sæpius illum Iurisperditum appellante. Addebant & complura ejusdem generis, quæ pervulgata erant per Joannem Infantium, testem valde idoneum, & cujus non solum operâ, sed & opibus, quamdiu opus habuisti, tam liberaliter es abusus, ut fidem ei detrahare vix audeas. Altera causa fuit exposita, cur tuus ille HOTOMANNUS (cujus causa non est abs te sejuncta) ut antea Ecclesiâ, sic deinde & scholâ, & suo Canonicatu pulsus esset: tandemque quid in eo STURMIUS ipse gravissimè accusaret, narratum est, & perlecta Sturmiâ adversus eum terribilis exostulatio, quæ profectò non modò de illius flagitiis, sed & de vestræ conjurationis mysteriis narrabat nimis multa.

Nostri cum hæc audirent, attoniti obstupuerunt; ac, ne plura fortè audirent, Spiram proficiscuntur, audiuntque in viciniâ esse nicrinum quoddam Oppidum, in montibus abditum, in quod miris artibus, atque cuniculis immiseras tuos emissarios. Sed de iis tam
 multa

multa rursus narrabantur, ut ne vicesimam quidem eorum partem postea nostri nobis recitare potuerint. Sed fortasse quidem, qui illic agunt, historiam aliquando pertextent; & ipse, cum volet, & audebit, BOUGVINUS idoneus testis erit: quem vos, quia vos fugiens Gallus, Germanis initio se dabat, tam crudeliter persecuti estis, ut, nisi si subvenisset liberalis misericordia BALDUINI, qui miserum aleret, vestra clementia hominem fame, & frigore enectum jugulasset. Atque is tamen dicebatur paulò post, mortuo principe Othone Henrico, abs vobis corruptus objectâ spe offæ novæ: & ubi vobis turpiter servire cœpit, repentè, vestro judicio, ex fœtido hirco (sicuti paulò antè loquebamini, ad hominis nomen alludentes) factus catellus Melitæus, qui vobis esset in deliciis. Sed illa sunt levissima vestræ *παλιγγενεσίας, καὶ μεταμορφώσεως* * miracula.

Nostri cum nullo modo abs rectâ viâ divertere vellent, venerunt WORMATIAM VANGIONUM, in quâ de vobis audita sunt acerbiora concionatorum Germanorum judicia, sibi gratulantium, quòd, toties licèt rogati, atque tentati, nunquam tuis sedem apud se concedi passi essent, ne tandem, quòd FRANCOFORDIÆ factum dicebant, facere cogerentur. Nostri, ut, quid istud tandem esset, magis intelligerent,

* Regenerationis, & transformationis.

rent, constituerunt, trajecto Rheno, Mœnô-
que, illas veterum Francorum sedes, nobili-
nunc Emporio notas invisere: Sed prius de
conventu Wormatiensi, qui Anno MDLVII.
convenit, & in quo visus fortè fuisti, audie-
runt, quæ tibi minimè gloriosa sunt. Non
lubet omnia narrare, quæ te nimis onerant.

Sed quia fingis, te non intelligere, quod
BALDUINUS verecundè scripserat te illic abs
MELANCHTONE audiisse, dicam apertius, sicuti
indè nostri ad nos retulerunt: non enim pa-
teris, nos omnia suppressere. Capto Galliaë
Sanct-Quintino, trepidante regno, Rege at-
tonito, venisti ad illum conventum, sollicita-
rurus, qui Regem Potentissimum terrere sci-
licet possent, ne faceret, quod volebas. Cùm
MELANCHTONI narrares indignum facinus:
captos Lutetiaë esse multos, qui nocturnos
conventus religionis agebant. Dicebat ille, ta-
li tempore in eâ urbe non temerè suspectos
esse Regi, & vos debere vobis temperare.
Respondisti, *nihil vos agere, quod non fecerint
Apostoli.* Tum ille: *Ergo (inquit) æquo ani-
mo patiamini, quod illi lubenter passi sunt.*

Atqui scribis nihilominus, impetrasse te
honorificum testimonium à quibusdam, qui
illic convenerant, subscriptum etiam à BREN-
TIO, à MARPACHIO, à Joanne ANDREA. Cre-
do, viros humanissimos ad omnia humanita-
tis

tis officia paratos fuisse. Sed quo ore nunc audes tres illos viros, à quibus toties damnatum est dogma tuum, tuque toties cum tuis tentationibus repulsus, nunc nominare? Imò verò quâ fronte illius conventûs Wormatiensis mentionem facis, in quo illud ab omnibus subsignatum decretum adversus vos est, & his verbis, quæ MELANCHTON ipse adscripsit, editum: *Damnamus dogma Zwinglianum.*

Adjiciendum nunc est, quòd tribus, aut quatuor post mensibus accidit, ut nostri Francofordiæ intellexerunt. Coierunt Francofordiæ Imperatoria comitia: eò cum multis mandatis venerat nobilis vir Gaspar DE HU, à Gallicis (ut vocas) Ecclesiis novis missus, cum supplicibus etiam earum literis ad BALDUINUM scriptis, quas, cum voles, proferemus. Tu dolens, sinè tuo consilio, vel authoritate aliquid agi, relictâ tuâ Genevâ, properas Francofordiam, neque vocatus, neque missus, neque ullum etiam adferens mandatum; & iratus statim obturbas, quod Gaspar ille satagebat. Meministi, te propterea in cubiculo ipsius BALDUINI reum ab illo Gaspare graviter accusatum esse multarum fraudium, multiplicis πολυπραγμοσύνης*, invidiæ, ambitionis, nequitiaë multiplicis. Meministi, illum tibi prædixisse, fore, ut statim atque in Gal-

I 5

liam

* Sollicitudinis de multis negotiis, præsertim si nihil ad rem pertinent.

liam rediisset, te depingeret, ne bonos, credulosque Gallos diutius ignotus falleres: se suo sumptu eorum negotia curare; te miserorum pecuniâ emunctâ abuti ad ea perturbanda. Meministi te non sinè comminatione respondisse, faceret, quod vellet, te operam daturum, ut anteverteres. Itaque multi existimant, indicio tuo, tuâque operâ factum esse, ut Gaspar ille, statim atque reversus esset, necatus sit.

Hæc, & ejus generis plura nostri comites de te Francofordiæ audiebant abs Gallis ipsis. Germanos verò ubi conveniebant, audiebant multo atrociora: & imprimis cur, cum tu illic clam turbas excitares, duobus Gallis concionatoribus inter se commissis, quorum alterum, qui tibi in Galliâ collega deinde fuit, miserè vexabas, & abs tuis sive opinionibus, sive ceremoniis neutrum ad Germanicas accedere patereris, cætus peregrinorum dissolutus sit. Nostri responderunt, te se eâ de re multa jam antea in Galliâ cognovisse ex libello, dissensionem illam delibante. Et nondum pudebit, te nobis imponere velle, quasi consentientes Germanos, & subscriptores haberes.

Fortasse dices, te, etsi cum Germaniæ concionatoribus minimè convenias; cum equitibus tamen optimè convenire. O præsidium, patrociniûmque potens, & magnum, & te dignum!

dignum! Nostri in illâ suâ profectiōe nullos equites convenerunt, ut scirent, quo modo cum illis tuis *συμμαχοις* * transigas. Sed quod in Galliâ jactare soles, tot etiam habere te Symmystas **, illud verò non esse hominis ingenui, & pudentis, facile intellexerunt, & intellexissent multò magis, si divertissent in Saxoniam, quam tamen abs tuo parente, & præfule frustra tentatam fuisse, fati, superque audierunt. Quid Saxonix Ministri sexcenti, cum ille unum Hamburgensem oppugnans, eorum judicia temerè appellâset, responderint, vix quisquam ignorare potest, qui libros eâ de re pervulgatos inspexerit. Mirabilis verò rei appellantis æquitas! Judices illos provocans, demulcet blandis appellationibus: Vocat Patres, Fratres, Symmystas, Viros honorandos, fidelissimos Christi Socios: Statim verò atque audit, eos aliter pronuntiâsse, quàm putabat; clamat esse Asinos, Nebulones, Pecudes, Gigantes, Diabolos. Cum autem & tu, conjunctis cum hoc Patre tuo clamoribus, ut illum Hamburgensem intemperantius proscidisti; sic & in eâdem Sacramentariâ Disputatione in alterum magni nominis Ministrum, Magdeburgensem dico, scurrilibus incurristi, ut per utriusque latus, Germanix Concionatores omnes, qui (ut loqueris)

---

* Belli Sociis.

** Socios Sacris initiatos.

queris) essent Lutherani, confoderes, magis, atque magis Orbi Terrarum exposuisti, quam pulchrè tibi cum iis conveniret. Ceterum illud verecundè fecisti, ut, cum Magdeburgensis ille tuus asininis, atque Cyclopicis, sarcophagicisque (sic enim loqueris) conviciis respondendo, qualis tu Angelus esses, indicasset, nescio quo pudore confusus obmueris.

Saxoniae etiam Duces aliquando blandè appellare ausus est Magister tuus cum munere bene polito. Quid responsi acceperit, si supprimas, & dissimules, cautè facis. Sed eorum Edicta, & Proscriptiones non patiuntur nos ignorare, quid de vobis sentiant. Ut igitur Rhenus in Oceanum, Danubius in Pontum, sic Albis in Mare Balthicum, cum suo fluctu multas de vobis querelas vestrorum (ut videri vultis) Sociorum volvitque, vehitque, non ut aquis obrutæ sepeliantur, sed ut vocem longius mittant. Sed quia procul à Galliâ eæ scilicet vagantur, vos illum fremitum securè contemnitis.

Nostri Saxonicas illas Balthici litoris civitates, & ipsam imprimis Magdeburgam (cujus Ministros CALVINUS paulò iracundius vexavit, quàm ejus mœnia Cæsaris Exercitus antea concusserat) magnopere invisere cupiebant. Multa audiverant antea de Ecclesiasticâ Magdeburgensium Historiâ, quæ Genevæ minimè
bonâ

bonâ fide conversa in Linguam Gallicam esset, non sinè turpi crimine falsi, neque minus infideliter, quàm Commentarius Lutheri ad Galatas in illâ Officina veritatis, atque fidelitatis factus antea Gallicus fuit. Sed majores causæ suberant, cur cum Saxonibus illis nostri colloqui vellent: nam & meminerant CALVINUM, cùm in eos detonaret, ita scripsisse: *Animadverto in eorum Scriptis, verissimum esse, quod mihi Amicus quidam celebris doctrinæ, & facundia scripsit, mirabiliter in eo maritimo Tractu sapere quosdam homines, ut, si hodie vivat Sibylla Cumana, ad eos mittenda sit, quò sagire* discerent.* Sed quia satis superque ex eorum Libris, ecquid de vobis judicarent, intelligi potest, nostri longiùs non excurrerunt. Alioqui etiam in Danica, Gothica, Suecica Regna trajecissent. Quid enim? Idem CALVINUS scripsit, in iis spiritale Christi Regnum altero vindice suffultum esse: in iis esse Sacrarium Cælestis Philosophiæ. Non enim probabile est, eum hæc scripsisse, ut ex illorum Regum Argentifodinis aliquid emulgeret. Et tamen multa erant, cur multi crederent, eum neque ex animo, neque seridò ita locutum esse.

Major esset ratio, cur in Britanniam nostram navigare vellent, vobis tam amicam, ut etiamnum prædices Serenissimam ejus Regi-
nam,

---

* Aliquid acutè, & callidè præsentiscere.
CICERO.

nam, cujus scilicet præsidio domueris Galliam rebellantem. Sed aut valde fallimur; aut si Illius Serenitas nunc te constrictum teneret, curaret, pœnas ut turbarum dares, quas excitasti, utroque Regno ex serenissimâ tranquillitate in bellorum tumultus coniecto, ac veluti commisso. Certè quam vobis cum Angliâ bene conveniat in ceremoniis ecclesiasticis, dictum aliàs est. Vellemus nunc, ne dubitatio aliam suspicionem gignat, aliis narrares, cur illinc nuper discesserit Saulus tuus, relictâ suâ Ecclesiâ novâ; & quo nihilominus jure, quâ arte vos in illam Insulam plus juris vobis arrogastis (dico cognitionem Transmarinarum appellationum) quàm ulli unquam in Europâ Patriarchæ concessum fuisse contenditis. Sed Serenissima Scotiæ Regina vos magis novit, & in tumultu Ambrosiano, quantum audeatis, non sinè suo, & Regis, maritique sui, & suorum parentum periculo magis experta est, quàm ut illi os facile sublinere deinceps possitis. Denique utraque ejus insulæ Regina, cùm istinc eo missus est seditiosissimus vester libellus adversùs imperium, regnumque fœminarum, vix ignorare potest, quò tendatis prætextu religionis. Si eò nostri trajecissent, plura retulissent.

Sed secundo Rheno descenderunt Coloniâ, ubi cum alios quosdam doctissimos Viros, tum verò Georgium CASSANDRUM saluta-

lutârunt, hominem propè senem, morbis
 confectum, & in lectulo decumbentem; sed
 tam peritum rerum, atque Antiquitatum Ec-
 clesiasticarum, tamque sedatum religiosæ Mo-
 derationis Suaforem, ut non temerè vos ab
 illo vobis metuatis. Dices, Magistrum tuum
 scripsisse, eum nihil, nisi Lamiam * esse in
 sterquilinio sedentem. Bona verba, mi ho-
 mo: tales Lamiae sunt, quæ vos terrefaciant.
 Neque verò vestra immanis rabies non esset
 nota satis, si vel in hoc solo viro vexando
 tantùm se se effudisset. Nempe quia Nero
 Ælium Lamiam innocentem crudeliter occi-
 dit, vos Neronianum vestrum stylum nobi-
 litare simili aliquo exemplo voluistis. Sed
 cogita: Quid nocuit Lamiarum cæde maden-
 ti? ut vetus, tibi que familiaris Poëta monet.

Tandem nostri pervenerunt Antwerpiam,
 ubi vulgarem quandam, & vestrâ scilicet Re-
 generatione dignam causam audierunt, cur
 non unum CASSANDRUM, sed omnes Belgas
 oderitis magis, quàm vicinos vestros, vul-
 gus; & simul cognoverunt, quibus tandem
 insidiis, atque artibus efficere velitis, ut illi
 se vestræ Fidei credant, neque suas modò
 animas,

---

* Lamiae ab antiquis putabantur mulieres esse,
 sive veriùs Dæmonum quædam Phantasma-
 ta, quæ formosarum mulierum specie assum-
 ptâ, pueros pariter, & juvenes blanditiis
 allectos vorare credebantur.

animas, sed & fortunas. Ergo, Fidei scilicet tuæ Confessionem etiam Flandricâ linguâ conscriptam; & Apostolos vestræ Conjuratio- nis ad illam Gentem subinde istinc emitti, narrabant: neque non quosdam, quos infatuâstis, lactare, atque inescarè potuistis; nam & ingeniosos Negotiatores, & subtiles Aeruscatores * esse vos ajunt. Sed non omnes illic esse Midas audiebamus. Soletis, eorum simplicitatem irridendo dicere; omnes esse Batavos: sed erratis; acutiùs plerique vident, quàm vobis expediat. Illic ergo nostri audierunt vestræ in multos eorum ingratae impietatis indigna exempla. Ipsum, ipsum Erasmus paulò antè, quàm istuc migrares, BEZA, prædicabas, talem, tantùmque virum, ut fuit, fuisse, ut nec ipsa terra totum capere posset: denique nihil fuisse, nec futurum doctius. Statim verò, atque istic initiatus es, passim clamas, fuisse illum impium, & indoctum, quia Batavus erat. Ceterùm bene habet: quod de eo ipso tibi respondeamus, imprudens olim nobis dictâsti:

*Latra, Philæne, quamdiu, & quantum voles:
Hunc scire constat plura, quàm tu nescias.*

Ut non modò literatos, de vobis, literisque etiam præclare olim meritos homines ejus
Gentis

---

* Aeruscator dicitur, qui malis artibus æs, id est, pecuniam corradit undique; quales sunt Mimi, præstigiatores.

Gentis, sed & Nobiles, quos istinc evocâstis, ut exurgeretis, viros, Meccœnates vestros, tandem indignè à vobis exceptos esse liqueret, allegabant Dominum FALESIIUM, Burgundici Sanguinis Principem, & quibus eum modis Magister tuus lactâset, narrabant: vestris principio scriptis Dedicacionibus celebratum fuisse, ut decus, & præsidium Ecclesiæ vestræ. Tandem, cum, vobis obsequendo, & Zonam perdidit, & rem, sensit, sed serò, quàm boni, & fideles Fratres essetis. Quid verò tuus Pater? Nequidem eum, domi suæ decumbentem, quiescere passus est: imò verò etiam sepulto insultavit, & mortuo maledixit. Atque hæc non postrema causa est, propter quam primùm BALDUINO succensuistis, qui hæc tam indigna cum videret Argentinæ, laudare non poterat. Quid verò non faceretur, cum etiam VALERANDUM POLLANUM, ejusdem Gentis hominem doctum, industrium, FALESII domo multò antea vestris insidiis ejectum, tandem, quamvis & Minister esset vestri Ordinis, & multis annis vestris commodis in Angliâ, & Germaniâ serviisset, tamen incredibilem vestrâ prodicione, atque nefandâ collusionem circumventum ita vexastis, ut non prius, quàm Francofurdia mortuum esse audieritis, arcanum odium vestrum exsaturatum sit.

Recitabant præterea nostri, quod audierant, ecquam gratiam referatis EUSTATHIO QUERCETANO, Philosopho gravissimo, & Medico

dico doctissimo, qui POLLADUM ad vos ex Belgicâ miserat: qui antea apud GRYNÆUM propè Præceptor fuerat tui Magistri: qui denique tibi in Schola Lausanensi Collega fuit. Nempe, quia jam olim vos in Belgicâ depinxerat, talem Censorem, atque Catonem jam pridem oderatis: sed, reconciliatis hostibus non esse fidendum, parùm ille postea cogitavit; tu verò, ut sentiret, effecisti, sed tam infidiosè, atque perfidiosè, ut vulnus, quod clàm infixisti, cùm curare non possit, confiteri pudeat. Ceterùm veterem ejus Amicum, & (ut tuo verbo utar) contrerraneum PETRUM ALEXANDRUM, tam magni nominis Concionatorem, tam vobis postremò addictum, posteaquàm miserum infatuâstis, & ejus linguâ, & lateribus, & gutture diu abusi estis, quâ mercede jam senem remunerâstis? Cur tu, BEZA, eum persequeris, singularis causa erat: nam Argentinæ propter adulterium excommunicârat Sodalem tuum, HOTOMANNUM. Sed cur CALVINUS sibi non esse satisfactum putavit, donec in Angliâ vexatum à vestro Saulo, mortuum esse audivit? Et miramur, si Zebedæum, quem eadem Terra procreavit, vester autem Lacus plusquam viginti annis Ministrum habuit, tandem miserum egere triumphes, & exultans nunc scribas? Nunquam finem fecerimus, si omnia, quæ ex omnibus Regionibus relata ad nos sunt, de vobis sciscitantes, referre nunc

nunc velimus. Ergo abrumpamus Narrationem.

Habes, Theodore, quæ ut audires, à nobis impetrâsti, dum imperiosè BALDUINUM sollicitas, tibi ut rationem reddat suæ ad Tridentinam Synodum profectiois, atque reditûs. Habes & Historiam, quam expetebas, sed qualem fortasse non exspectabas, itinerariî nostri. Habes fructum nostræ peregrinationis: fructum dico, quem percipere potuimus in cognoscendis apud exterarum Gentes vestris Trophæis, apud quas esse vos propè Semideos jactatis in Galliâ: quia scilicet hanc tam pecudem esse existimatis, ut & nihil sciat rerum exterarum, & quidquid fingitis, statim credat. Si in tumultuariâ Narratione nostrâ fortè per errorem peccavimus, aut interdum Relatio minùs vera esset, quam tamen putamus esse verissimam; tuum erit redarguere, non tamen solo (ut soles) verbo, aut sibilo, sed certo, liquidoque testimonio.

Equidem scio, & fateor, te, quæ ad te, tuosque pertinent, scire optimè, & narrare eleganter posse, si verum dicere etiam tam velles, quàm posses. Nos, quia minùs curiosi sumus, præsertim his in rebus, quas non magnopere scire laboramus, vix centesimam partem Actorum tuorum tenemus: & eorum, quæ scimus, ne decimam quidem partem (adedò infantes sumus) satis

eloqui possemus: nam & eorum quoque maxima copia deest.

Nusquam in totâ nostrâ peregrinatione pedem ponere potuimus, quin occurreret cum præclarâ famâ tuorum Actorum, aliquod eorum vestigium; imò verò magnus, latúsque campus, quem in tantâ præfertim festinatione perlustrare, vel nunc recordatione complecti minimè potuimus. Sed (ût dixi) tuum est, nos hoc labore sublevare: præstes modò bonâ fide, quod potes, neque ullo affectu abs veri studio abduci te (quod minimè tamen speramus) patiaris. Multa SLEIDANUS nescivit, præfertim de rebus Gallicis, Mysteriisque vestris: & quæ post ejus mortem acciderunt, majus volumen requirunt. Sed cùm tu hanc Historiam describere institues, iterum tibi prædicimus, ut scribas aliter, quàm soles, hoc est, ut verè rem totam, & integram, & optimâ fide describas, ne alius vel Paralipomena * supplere, vel mendacia expungere cogatur.

Nos ut ad rem propositam revertamur: certè jam nihil est, quod domum reversi magis admiremur, quàm vos, illa, quæ dixi, omnia nunc dissimulantes, in unum BALDUINUM, qui vos jam pridem missos fecit, tela
vestra

---

* Ea, quæ præmittuntur, seu silentio prætereuntur.

vestra certatim dirigere: quem si non diligitis; at certè cur eum unum tam valde oderitis, nulla probabilis causa est. Nam, quas-cunque tandem hujus tam rabidi odii causas fingatis, aut prætexas, tamen non nisi duas verè potestis obtendere. Prior est, quòd jam indè ab initio vestræ Ambrosianæ Conjuratio-nis, non potuit non damnare tam impia (libe-rè dicendum est) consilia; & JESAIAM Pro-phetam potiùs audivit, qui pronunciat, ho-minum verè piorum, atque Religiosorum esse, obturare aures suas, ne audiant sangui-nes*. Altera causa est, quòd non modò mi-ratus est, vos cum tam sanguinariis Consiliis moliri, quam jaëtabatis, Ecclesiæ Reforma-tionem; sed & doluit, eo prætectu velle vos tanquam unâ liturâ delere universam non mo-dò formam, sed & memoriam veteris Eccle-siæ, eamque totam, uno tanquam chasmate** absorptam, ignominiosè sepelire, ut soli emi-neatis.

Possent, scio, hæc dici verbis lenioribus: sed si ingenuè, & apertè loquendum est, sim-pliciter dicimus, quod res postulat. Cete-rùm cum tam multi, toto orbe viri præstan-tes, in eo, quod dixi, cum BALDUINO sen-tiant, à vobis dissentiant, hoc est, abhorreant abs vestrà intemperie (dico omnes, quot-

K 3

quot

* C. 33. v. 15.

** Hiatus.

quot usquam boni, & intelligentes sunt) mirum videri posset, cur in eum potissimum unum irruatis, nisi si manifesta esset tacita quaedam impulsio, quæ vos agit præcipites, ut ab eo tandem aliquando, qui vos propius novit, quod meriti jam pridem estis, audiatis.

Ergo cum in eo vexando vos neque fatigari, neque satiari potestis, etiam eo tacente, cordati homines satis intelligunt, ecquæ vos rabies impellat: in istoque vestro furore magis, atque magis agnoscunt justum quoddam Dei iudicium, qui in vobis veluti excæcandis, atque indurandis suam ultionem exerit. Quid enim? Dicendum sæpius est, quod est verum, & mirabile. Unum, aliis in Galliâ præteritis, BALDUINUM exagitare nondum desinitis. Atqui is unus erat, quem minimè omnium impetere, cuive maximè omnium parcere debetis, sive, quod honestum, sive, quod justum, sive, quod utile vobis sit, consideretis. Ille Juris-Consultus est, non rivalis vester. Contentus est suâ vocatione, atque professione, quæ vobis nihil detrahit. Non tractat ea, in quibus regnare soli vultis. Vita ejus privata, casta, quieta, modesta, officiosa vos offendere non potest, si viri boni estis. Si quis est, qui domi suæ ita vivat, ut profit, quibus potest; noceat nemini; ac ne nunc quidem desinat bene mereri etiam de ingratissimis quibusdam Bezanis: siquis est, qui jam indè

à pueritiâ deploret corruptelas depravatæ Religionis, maculâsque Ecclesiæ deformatæ: si quis est, qui jam indè à primis annis legitimam Reformationem desideret, & ad eam conferat, quod potest: si quis est, qui nihil unquam quidquam delibaverit de Ecclesiæ spoliis, neque de iis, quæ Idolothyta appellatis: si quis est, qui in suâ mediocritate ita se se continuerit, ut integrâ, ingenuâque libertate Conscientiam bonam retinuerit, nulli partium intemperantiæ addictus: si quis etiam, qui etiamnum sequatur Vitæ studiosæ, tranquillæ, innoxie genus, quod ne vos quidem acutissimi, atque morosissimi Momi meritò, & jure reprehendere possitis: Hunc certè in numero eorum esse, qui ita vivunt, etiamsi disrumpamini, inficiari non potestis. Denique si quis est, qui omnem occasionem suâ amicè dimittendi vobis dederit, nullam rabiosè persequendi, is certè unus est.

Quid igitur tandem vobis vultis, dum in eum unum tamdiu debachamini? Annon justo Dei Judicio præcipites ruitis in vestrum exitium, dum in illum incurritis, qui vos & novit, & detegere potest, ut, quales fitis, tales etiam habeamini? Si saperetis, hunc unum potiùs refugere, vel etiam, si vos prior provocasset, dissimulatione quâdam placare debuissetis. Sed si fatale hoc malum est, quod vobis accersitis, nulla vos sanare posset admonitio

nitio nostra. Ergo, quod vobis intrivistis, exedite. Tantum certè abest, ut ille vitam suam totam, & minima etiam quæque ejus momenta reteggi recuset, nihil ut optet magis, si modò tam verè id fiat, quàm tu id falsò facere voluisti: scit enim, si vera narratio sit, sibi aliam non fore necessariam defensionem.

Itaque simplicissimam commemorationem opponemus fucatae tuæ fabellæ; si priùs Lectores fuerimus obtestati, nobis ut veniam dent, si hâc ratione coacti, multa exilia, levia, & propè puerilia exponamus, quæ forlasse alioqui digna non essent, quæ in Publicum proferrentur. Nollemus abuti patientiâ Auditorum: sed quæ nos necessitas adigat ad hanc narrationem, ipsi etiam vident. Cùm autem tu, ne non omnia poëticè ageres, etiam hysteron proteron volueris esse tuæ Fabulæ ornamentum, fecisti multa permiscendo, ut nos in ordine observando non nihil laboraremus.

Sed bene habet, quòd ejus temporis meministi, quo primùm narras videri te Lutetiae BALDUINUM, is licet te non videret. Fuit is annus MDXLVI.: quo anno illic quid ageres, potes, cùm voles, recordari: BALDUINUS certè longè aliud agebat, hoc est, operam dabat edendis in Juris Institutiones Commentariis

mentariis * quorum etsi tantum Exscriptor
fuiſſet, tamen dabat ſuorum ſtudiorum ſpe-
cimen, quod tibi pudorem incurrere debebat:
neque non, cum Præfationem forte delibaſſes,
diceris exclamâſſe, quàm diſſimilia tunc eſſent
ſtudia tua!

Eodem tempore BALDUINUS, rerum ſua-
rum oblitus ſuo etiam ſumptu procurabat
negotia Gallatii, Sauli nunc tui: quem ſi
nunc teſtem tibi opponam, ecquò te vertes?
Nam etsi tu illi poſtea factus Collega ſis, ta-
men nondum (credo) tam eum tua conſuetu-
do depravavit; ſed neque tam eum ingratum
eſſe exiſtimamus, quin etiamnum agnoſcat,
quantum BALDUINO debeat: ac ſi fortè inſicia-
retur, tot ejus Epistoſas, iſtinc miſſas, edere
poſſemus, ut, aliis aut ſyngraphis, aut chi-
rographis opus non eſſe, omnes eſſe dictu-
ros, minimè dubitemus.

Eſt autem in eâ Familiâ natus BALDUINUS,
ut, patrimonio etiam ſuo ſpoliatus, egere
non poſſet: ne mireris, tantum illi ſuperfuiſ-
ſe, quòd ipſius GALLADII Parentibus, cum
quibus vivebat, rem illius iſtic minimè abun-
dantis curaturus, tantum perſolveret.

K 5

Nunc

---

* Commentarii in Libros IV. Institutionum pri-
mum Parisiis 1546. editi, dein ſæpe alias
recuſi.

Nunc quid tu, ejus temporis mentionem faciens? Memini (inquis) illum aliquando in illâ partim otiosissimorum, partim in aliis fallendis occupatissimorum hominum turbâ (hac enim honestâ Periphrafi describis Curiam Palatinam) contractis manibus, prandia, & cœnas odorari &c. Tuâsne maleolentes, sive Sardana palicas sive Heliogabalicas cœnas, impure Ganeo: tuâne prandia, ince ste convivator, ex Sacrilegiis quidem condita, sed tetrâ Stupris conspurcata, quisquam vir honestus odorari poterat? Quisquâmne, flagitiosissime Leno, vel limen tuum adire, quin nares contraheret, & oculos averteret, cùm in eo fœtidum Lupanar, quod nocturnas tuas comestiones exhalabat, statim sentiret? Quisquâmne tuam tenebricosam popinam ingredi voluisset, qui tibi similis non esset? Quisquâmne ejus vel nidorem, vel odorem ferre potuisset? Age, non possumus, cùm tecum loquimur, & casto semper uti sermone, & castis aliorum auribus, & pudori semper parcere: tu enim etiam ab invitis extorques aliquod tuum verbum, quod audias.

Ignoscant honesti Viri semel nostræ, fortasse minùs honestæ orationi, quâ nunc utemur coacti. Cùm tu, O temulente Satyre, cum tuâ Pallade discumbebas, ecquibus sermonibus Platonicas Cœnas tuas condiebas, ut se beatum existimare debuerit BALDUINUS, si
cum

cum Umbris * sedere ibi posset, odoraturus
tales delicias, tale Nectar; talem Ambrosiam!
Ex multis unum, in quo cantillando, in me-
diis epulis complexus tuam Deam, fertisque
coronatus maximè tibi placuisti, dicam tibi:
Illam Corculum tuum, illa te mentulam suam
(amabò) vocitabat. Tum verò amens ex-
clamabas:

*O docto bene fœminam cerebro
Nam si dicere, Corculum, solentus,
Cur non dicere, Mentulam, licebit?*

Si hæc mens tua fuit, quam istuc tecum ab-
stulisti: si hæc fuit suavis, doctaque demen-
tia, quâ tuos Convivas exhilarabas: si hæc
bellaria, quibus tuam concludebas comessa-
tionem, an ullum Platonis Symposium tuo
præferendum fuit? O Religiosum Convivium!
O ἀγάπην **! O Cœnam eruditam, quam
BALDUINUS & subrusticus, & talis elegantiae
imperitus, & talium Mysteriorum ignarus,
atque etiam ab iis natura abhorrens appeteret!

Quid multis opus est? Nihil erat magis
vulgatum, quàm eo tempore esse Luteriæ
quendam novum Theodorum ἀθεον ***; qui
au-

---

* Umbra etiam olim dicebatur, qui veniret ad
Convivium non vocatus: nam sic vocatum
sequebatur, veluti umbra corpus.

** O Convivium Amoris!

*** Atheum.

audiens quendam adolescentem BALDUINUM nescio quid de Religione cogitare, & eo nomine à CALVINO literas accipere, suaviter utrumque irrideret: hunc, ut fatuum & ineptum puerum; illum, ut insignem Impostorem, *Kai eipova* *. Sed alioqui BALDUINUS non putat sibi te visum esse, aut se de te unquam somniasse eo tempore. Prælegebat tunc fortasse publicè, maximo Auditorum concursu, Leges Publicorum Judiciorum. Quo die interpretatus est Legem Juliam de Adulteriis, sub finem Prælectionis questus est de temporum corruptione, quibus ea Lex impunè irridebatur, & querimoniam suam fortè conclusit hoc veteri Epiphonemate: ubi nunc Lex Julia dormis? Postea audivit, quendam Poëtam Prothonotarium, qui stabat in Auditorii vestibulo, tali voce offensum vehementer fuisse. Sed meritò ignoveris BALDUINO, Theodore. Neque de te ille cogitaverat, neque te de facie noverat. At (inquis nunc, & scribis) BALDUINUS sanè mihi jam tum displicebat. Credo equidem: quis enim tibi placere potuisset, qui tibi esset dissimilis? Sed tu multò etiam magis jam tum illi displicebas.

Ergo ut fugeret talium hominum consuetudinem, & quæreret meliorem aliquam societatem

---

* Et simulatè loquentem.

cietatem Religioforum, optimo animo migrat
 Genevam, quæ tum propé erat deserta. Pau-
 cis mensibus vixit cum Calvino, & ita vixit,
 ut ne ipsa quidem Malevolentia negare aufit,
 amicissimè, atque honestissimè vixisse, inte-
 rea dum tu Lutetiæ bachabaris. Verùm etsi
 Geneva tunc nondum erat, quod fuit, postea-
 quam eò migrasti; tamen statim BALDUINUS
 sensit, illic non esse, quod quærebat. Placi-
 dè itaque se subduxit, ac, ne Hospitem of-
 fenderet, prætexit honestam, verámque cau-
 sam Fratris, qui Lugduni graviter decumbe-
 bat, invisendi. Tu illic eum, tanquam *Gry-
 phii* mancipium, versasse prælum significas.
 Sed bene habet: exstant quædam ejus Scripta
 tunc excusa, Annotationes dico ad Novellas
 Justiniani, & ad *Ædilitium Edictum* * ex qui-
 bus impudentia tua refelli, etiam nobis tacen-
 tibus, possit.

Certè tam habitus jam tunc fuit pro *Juris-
 Consulto* minimè vulgari, ut non solùm *Gra-
 tianopolitani* talem *Professorem* requirerent
 (tametsi, quia istic vixerat, existimationem
 suam minuisset) sed & *Bituriges* eum accer-
 serent, ut *Duareno*, qui tunc abdicârat, suc-
 cederet. Accessit liberalis favor, & amplissi-
 ma

---

* Breves Commentarii in præcipuas Justiniani
 Imperat. Novellas, sive Authenticas, & ad
Ædilitium Edictum prodierunt Lugduni an-
 no 1548.

ma voluntas ipsius Biturigum Ducis. **MARGARITHÆ VALESIAE NAVARRÆ**, Heroineæ optimæ, maximæque: cujus nomen quoties auditis (quod infamare Magister tuus suo de libertinis libello famoso conatus est) metuere debetis, ne Filia, & Hæres, cujus bonitate abutimini, aliquando maternæ injuriæ vindex sit. **MARGARITHAM** illam salutaverat **BALDUINUS** eo ipso die, quo Filia nubebat **ANTONIO, BORBONIO, DUCI VINDOCINENSI**, atque huic etiam ab illâ jam tum fuit commendatus. Quod obiter dicimus, quia impudenter mentiris, ne duodecim quidem post annis notum huic **DUCI, ac PRINCIPI** fuisse, quem **NAVARRENUM** appellas, an ille natus esset. Sic itaque in Doctissimum Collegium Juris Antecessorum cooptatus, sex aut septem annis illic docuit Jus Civile, & ita docuit, ut nostro præconio non egeat: simulque ita vixit, ut privatim non minùs exemplo bono, quàm publicè doctrinâ sanâ prodesset studiosis: neque tamen veterem cum iis, quos Genevæ reliquerat, amicitiam violaret. Exprobrare beneficia, quæ tunc iis etiam ingratis contulit, posset: verùm exprobrare nondum didicit.

At (inquis) in urbe Biturigum interfuit Missæ nostræ. Si ita sit, magnum profecto crimen, quod, te quidem missante, Idololatriæ etiam accusari possit. Nunquam ille antea

rea audierat, te Biturigibus fuisse sacrificum: illic licet in adolescentia fuisse te, quod postea Aureliae, & deinde Lutetiae fuisti, hoc est, eruditum GANEONEM, saepe audierit. Sed neque cum illic Missam (ut ais) vestram caneres, te agnoscere potuit, cum eo tempore Genevae longe aliud agere te audiret: & verò oportet, valde reclusus, & subtilis explorator ad Biturigum Altare accesseris, qui tunc à nemine sis agnitus.

Illud verè dicere possum, BALDUINUM in eâ urbe saepe, vestro nomine, in periculum venisse, dum vobis amior esse credebatur, & erat fortasse, quam esse debebat. Neque certè aliud habebant illi, quos laudas, inimici, quod huic odiosè objectarent: tametsi, quod de inimicis, atque adeò (ut ais) inimicissimis, BARONE, & DUARENO fingis, rursus convincit, te esse hominem deploratae partim impudentiae, partim infaniae. Cum BARONE conjunctissimus, quamdiu is deinde vixit, hoc est, triennium docuit totum Jus Civile BALDUNUS. Si dignaris legere Epistolam, praefixam operibus BARONIS, hinc editis, intelliges, quàm importuna sit in hoc genee maledicentia tua. MORTUO BARONE, Author fuit, ut DUARENUS revocaretur; atque ut illi redeunti ultrò concessit priorem, in quo consistere poterat, locum: sic habuit toto quadriennio sine ullâ ullius simultatis significatione bonum Collegam.

Quid,

Quid, posteaquam discessisset, DUARENO, à quibusdam vestrae factionis Nebulonibus incitato, exciderit; & cujus contentionis ea res causa fuerit, paulò post suo loco, & tempore dicam: & in eâ ipsâ vestram malam (ut ille ait) malitiam patefaciam.

Sed illud nunc dicendum est, quod negare non poteris: cum BALDUINO sponte abdicante, successorem ille cooptaret Doctissimum Juris-Consultum Jacobum CUJACIUM, ea publicè dixit de decessore (quo tempore non potest suspectum fuisse testimonium) & corrigere volens, quod errore priùs factum erat, tam præclarum sui de BALDUINO absente iudicii testimonium edidit, nihil ut à nobis dici possit aut amplius, aut majus. Neque verò dubito, quin, si nunc ille viveret, BALDUINUM tam complecteretur à vobis nunc vexatum, quàm ab eo vestrarum partium suspecto fuit interdum abalienatus: & quod moriens de *vestra Sectâ* seriò dixit, vivens nunc magis, atque magis confirmaret, & conjunctis cum BALDUINO viribus, efficeret, ut sentiretis, Juris-Consultos non esse ab istis Ministellis laessendos.

Miror autem, quid tibi in mentem venerit, ut enumerans Collegas BALDUINI, quibus ille, ut ais, fuit intolerabilis, non modò duos alios BARONI, & DUARENO adjunxisti, indignos, qui nominentur, & quos nunquam
habuit

habuit BALDUINUS Collegas; sed & ipsum CUIACIUM. Hic certè, ut dixi, BALDUINO in eâ scholâ successit; Collega nunquam fuit; imò alter alterum nunquam vidit. Per literas aliquando collocuti sunt, sed tam amicè, ut nihil magis. Imò CUIACIUS BALDUINUM rogavit, in illud suum Collegium ut rediret. Si nobis non credis, CUIACIUM interrogato. Non dubitamus, quin pro suâ fide, & integritate dicturus etiam plura sit, quàm nunc dicamus: neque non vos illi doctissimo Juris Antistiti, ut aliis in rebus fecistis, sic hâc in contentione facitis injuriam intolerabilem. Sed ita soletis magnorum Juris-Consultorum nomina celebrare.

Ceterùm ut, quidquid de Bituringensi Professione, & vitâ cavillaris, paucioribus testibus, sed magnis, & quos revereri cogeris, refellam; en duos tibi cito viros amplissimos, Michaëlem HOSPITALIUM, *Cancellarium*, & Fr. LAUBESPINIUM, Præsidem, utrumque eo tempore & Academiæ Curatorem, & BALDUINI Judicem non minùs, quàm Patronum.

Cùm jam septem annis in eâ scholâ BALDUINUS magnâ cum laude fecisset officium suum, tandem, qui fuit annus MDLV. dare se cœpit quibusdam, eum in Germaniam ad excitanda purioris jurisprudentiæ studia vocantibus: Nam, & nescio quomodo, de vestris, qui modò Genevæ non habitarent, judicabat

dicabat etiamnum, ac sperabat, quod optabat. Si tam astutus, quàm eum esse fingis, fuisset; vel non nisi sua commoda, ut mentiris, esset secutus, pedem non movisset: sed fatali quodam impetu trahebatur. Neque tamen tam aberrare rursus voluit, ut istuc transiret: quod vos eum facere noluisse, indignè tulistis, (magna enim erat hæc scilicet injuria) sed ipse, cur à recto itinere diverteret, nullam esse causam vidit. Comitem, & (ut loqueris) Affeckam habuit BOUGUINUM, nunc vestrum Doctorem Theologiæ: eum non recusamus testem totius profectiois.

Ergo BALDUINUS nullo neque dispendio, neque periculo, neque labore retardari potuit, quin Germaniam inviseret. Cùm autem rectâ iturus esset Tubingam, ut erat invitatus: tamen in medio itinere intelligens, MOLINÆUM eò redire velle, neque volens huic obstare, divertit Argentoratum: cùmque ibi quiesceret, rogatur, ut Juris Civilis scholam, quæ jam toto biennio jacuerat, excitaret. Ne ad ejus quidem fundamenta jacienda demittere se recusavit. Sed cùm hoc agit non finè bono successu, nescio quo errore, duo commisit, istuc respectans, quorum & paulò post eum pœnituit, & pœnitebit semper. Primum enim amicissimas de studiis bonis litteras ad te dedit. Nam etsi te Lutetiæ talem fuisse audiisset, ut sibi tecum nihil negotii esse optaret; tamen
homo

homo ineptus existimabat, te postea Genevæ, aut Lausanæ ita regeneratum, ita reformatum esse, ut tanquam alium compellare posset, oblitus veteris versiculi: Cœlum, non animum &c., & nescio quomodo illud somnians: Saul inter Prophetas. Tu nunc BALDUINO tales literas objectas. Rectè facis: sunt enim te indignæ: nam etsi is minùs jam meminerit, quid ad te tunc scripserit; tamen suspicatur honestiùs, ac liberaliùs scriptas fuisse, quàm merebaris. Et verò fecisti, ut hoc statim intelligeret, cùm nullum responsum reddidisti pro singulari tuâ civilitate, comitate, humanitate: quam superbiam, & barbariem tuam ipse Petrus Martyr tantò magis detestabatur, quod Author fuisset, ut ad te scriberetur, & in ejus domo scripta epistola fuisset.

Alterum BALDUINI ex non dissimili errore peccatum fuit, quòd HOTTOMANNI tui, Lausanæ languentis, & in cædendis, quos in tuo Ludo Grammaticam docebat, pueris fatigari, & ex eo carcere liberari miserè cupientis, ut, commendatione BALDUINI ad aliquam Juris Professionem rediret, literis temerè crediderit. Literas, si vis, & licet, edemus. Noverat eum Lutetiæ suæ, & literarum imprimis studiosum: dum meliorem effici optaret, Lacum Lemanicum ut invisat, Author fuit eo & tempore, & errore, quo & ipse ad eum est profectus. Sed prodidit, perdidit in-

genium bonæ spei, qui Author fuit, ut eò iret, ubi in tuam disciplinam ille tandem incidit. Docuisti enim tu eum non Evangelium, sed tuam Rhetoricam : nè quid gravius dicatur. Id ignorans BALDUINUS, novum Hospitem, qui Argentinam venerat, propter veterem amicitiam amicissimè excipit sed viperam se se in sinu fovere mox sensit. Nam bonus ille Hospes, oblitus veteris ingenuitatis, & fidei, & tuæ novæ Catecheseos memor, quid non, ut amicum clam, & perfidiosè pessundet, agit, & tentat? Singulari quâdam fraude, & ingeniosâ calumniâ (est enim mirus hic Artifex seminandarum litium) elicuerat abs DUARENO adversus quendam BALDUINUM (sic enim tunc res tegebatur) infauftam quandam declamationem, sibi etiam, honoris scilicet causâ, inscriptam. Eam totâ urbe disseminat, hoc tamen unum cavens sedulò, nè BALDUINUS, qui primus id rescire debebat, resciret. Tandem tamen abs STURMIO coactus est hic HOTOMANNUS se se deferre etiam BALDUINO, ut ab eo audiret, quod merebatur. Dejerat per omnia sacra, se se execrari, quod expresserat. Profitetur, se se cubitalibus literis, & sesquipedalibus verbis (sic enim declamator Hyperbolicus loquebatur) detestari velle factum illud. Interea non desinit suû similis esse. Tenentur etiamnum ejus litteræ, quæ testantur, eum ex tuo Ludo, & consuetudine nihil in Germa-

maniam attulisse, nisi nequitiam Bezanam.
Proferentur, cùm voles.

Sed ut id nunc tantùm agamus, quod
quæritur, & testimonio, quod tu repudiare
non ausis, explicetur, & multa alia prætere-
antur; solùm adscribam principium Sturmianæ
ad eum ipsum tuum Fraterculum Expostulatio-
nis. Nam STURMIUM etiamnum ais esse tuum,
& fide dignum esse profiteris. Graviora sunt
ejus Expostulationis reliqua, quæ aliàs profe-
rentur, cùm erit necesse. Posteaquam ille ex-
posuit, quâ arte cum literis CALVINI, quâ
dissimulatione, quâ calliditate, quâ insinuatio-
ne bonus ille tuus Frater irrepsit, ut Argen-
tineses falleret; ut civis fieret, & aliquem in
privatâ scholâ humilem locum cum nescio quâ
stipe impetraret, sic scribit ad eum.

